

סומך חייקין

מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 61006

טלפון 03 684 8000
פקס 03 684 8444
אינטרנט www.kpmg.co.il

1 בפברואר 2007

א.ג.נ.,

אנו מתכבדים להגיש בזאת את ידיעון מס' 229/2007 ובו מידע תמציתי על עדכונים וחידושים בחשבונאות ודיווח כספי, במסים ובייעוץ עסקי.

נשמח לעמוד לרשותכם במתן הבהרות והסברים נוספים.

בכבוד רב,

סומך חייקין

ידיעון זה נועד למסירת מידע בלבד ואין לראות בתוכנו מתן יעוץ או מתן חוות דעת.

229/07

תוכן העניינים

עמוד

חשבונאות ודיווח כספי

א. המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

1. תקן חשבונאות מספר 23 בדבר הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה
2. החלטת הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה לגבי מועד הפסקת ההתאמה לאינפלציה של הדוחות הכספיים בהתאם לתקינה הבינלאומית
3. הצעה לתקן חשבונאות מספר 28 בדבר תיקון הוראות המעבר בתקן חשבונאות מספר 27, רכוש קבוע

ב. חידושים בתקינה בינלאומית

1. תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 8 בדבר מגזרי פעילות
2. פרשנות מספר 11 לתקן דיווח כספי בינלאומי מספר 2, תשלום מבוסס מניות

ג. חידושים בתקינה אמריקאית

1. תקן חשבונאות אמריקאי מספר 158 בדבר הטיפול החשבונאי על ידי מעסיקים בתוכניות הטבה מוגדרות בגין פנסיה והטבות נוספות לאחר העסקה
2. EITF 06-1 בדבר תמורה הניתנת על ידי ספק שירותים לספק מוצרים אשר נחוצים לקבלת השירות

א. חקיקה

- 15 1. תכנוני מס החייבים בדיווח
2. תקנות מס הכנסה (פחת מואץ לצידוד שנרכש בתקופה הקובעת) (תיקון), התשס"ז-2006
- 19 3. תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות של מתנדב במוסד ציבורי), התשס"ז – 2007
- 19 4. הכרה בהוצאות בגין אגרות נסיעה בכביש 6
- 20 5. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 152 והוראת שעה), התשס"ז-2006 (הגדלת גובה תקרת "ההכנסה המזכה" למפקידים בקופות גמל)
- 20

ב. פסיקה

1. מס הכנסה - ניכוי הוצאות בגין שערורך פיקדונות, פחת בגין מונים וניכוי הוצאות מימון בגין הלוואות שנלקחו לצורך חלוקת דיבידנד
- 23 2. מס הכנסה - הגדרת יועץ השקעות כ"בעל מקצוע חופשי" וכ"מוסד כספי" וקיזוז רווחי ניירות ערך מהפסדים עסקיים
- 29

ג. מאמרים

- 31 חברה בהשקעת חוץ

ד. מיסוי בינלאומי

1. החלטת בית הדין האירופאי לצדק (בתיק 170/05 - C) בנוגע למיסוי דיבידנדים
- 39 2. פולין - שורה של שינויים במס החברות הפולני נכנסו לתוקף ב- 1 בינואר 2007
- 40 3. מלטה - אומצה שיטת מס חדשה
- 41 4. הצעה לשינוי דברי ההסבר לאמנת המודל של ה- OECD בנוגע למיסוי שירותים
- 42 5. תמריצי מס בסין
- 43

ייעוץ עסקי

- רעבים לעוד - תיאבון לרכישות ומיזוגים בבנקאות הפרטית וניהול הנכסים בעולם
- 45

חשבוונאות ודיווח כספי

א. המוסד הישראלי לתקינה בחשבוונאות

1. הצעה לתקן חשבוונאות מספר 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה¹

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבוונאות את תקן חשבוונאות מספר 23, הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה (להלן: "התקן"). התקן צפוי להחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות כספיים), התשנ"ו-1996 (להלן: "התקנות").

התקנות הותקנו לאור הקושי במדידה אובייקטיבית וחד משמעית של עסקאות בין תאגיד לבין בעל השליטה, לאור יכולתו של בעל השליטה להכתיב לתאגיד הנשלט את תנאי העסקאות. כתוצאה מהתפתחויות שחלו הן בחקיקה, המטילה מגבלות שונות על בעל השליטה, והן בתקינה החשבונאית, המאופיינת במגמה של אימוץ השווי ההוגן כבסיס ראוי להערכת נכסים, נעשתה הערכה מחדש של העקרונות אשר בבסיס התקנות.

התקן אינו מחייב ישויות שחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, אינו חל עליהן, וכן, התקן לא יחול על עסקה של צירוף עסקים תחת אותה שליטה. יצויין כי התקן דן בעסקאות עם בעלי שליטה, אך עם זאת, בנסיבות מסוימות, התקן עשוי לחול גם על עסקאות עם בעלי מניות מכוח היותם בעלי מניות.

בהתאם לתקן באופן כללי, נכסים והתחייבויות, שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה, יימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן. הפער בין השווי ההוגן לבין התמורה שנקבעה בעסקה ייזקף להון העצמי. השפעת המס הקשורה תנוכה מהסכום הנזקף להון העצמי, בהתאם להוראות תקן חשבוונאות מספר 19, *מסים על ההכנסה*.

באופן עקבי לתקנות, התקן מבחין בין שלושה סוגי עסקאות. התקנות דנות בסוג נוסף של עסקאות, התקשרות המשך בתמורה שונה, אשר אינו מטופל במסגרת ההצעה לתקן.

להלן עיקרי ההצעה:

1. העברת נכס

נכס, למעט נכס בלתי מוחשי שאין לו שוק פעיל כהגדרתו בתקן חשבוונאות מספר 30, שהועבר לישות מבעל השליטה, יוצג בדוחות הכספיים לפי שווי ההוגן במועד ההעברה. הפער בין התמורה לבין השווי ההוגן של הנכס ייזקף להון העצמי.

נכס שהועבר מהישות לבעל השליטה ייגרע לפי שווי ההוגן במועד ההעברה. הפער בין השווי ההוגן של הנכס לבין ערכו בספרים ייזקף לרווח והפסד, ואילו הפער בין השווי ההוגן לבין התמורה שנקבעה ייזקף להון העצמי.

נכס בלתי מוחשי שהועבר לישות מבעל השליטה, יוצג בדוחות הכספיים של הישות לפי ערכו בספרי בעל השליטה במועד ההעברה. פער כלשהו בין התמורה לבין ערכו בספרי בעל השליטה ייזקף להון העצמי. נכס בלתי מוחשי שהועבר מהישות לבעל השליטה ייגרע לפי ערכו בספרים. פער כלשהו בין התמורה לבין ערכו בספרים ייזקף להון העצמי.

¹ בגיליון קודם הובאה הצעה לתקן מספר 23. לאור שינויים שחלו בהצעה לתקן, מובאת התייחסות בגיליון זה לפרסום התקן.

2. נטילת התחייבות, שיפוי ויתור

בעת נטילת התחייבות של הישות על ידי בעל השליטה, וכן בעת ויתור בעל השליטה על חוב של הישות כלפיו, תיגרע ההתחייבות מספרי הישות לפי שוויה ההוגן במועד הסילוק. הפער בין השווי ההוגן של ההתחייבות לבין ערכה בספרים ייזקף לרווח והפסד, ואילו הפער בין השווי ההוגן לבין התמורה שנקבעה ייזקף להון העצמי.

שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה שהיא של הישות ולצרכיה, ייזקף להון העצמי.

3. הלוואות

במועד ההכרה הראשונית, תוצג הלוואה שניתנה לבעל השליטה, או שהתקבלה ממנו, לפי שווייה ההוגן. הפער בין השווי ההוגן של הלוואה למועד ההכרה הראשונית לבין התמורה שהתקבלה, או שניתנה, ייזקף להון העצמי.

הלוואה שניתנה או שהתקבלה מבעל שליטה ולא נקבע לה מועד פירעון, יראו אותה כאילו ניתנה או התקבלה לתקופה של שנה אחת, כך שלמעשה שוויה ההוגן של הלוואה ייקבע מדי שנה עד למועד סילוקה הסופי.

בתקופות דיווח עוקבות, תוצג הלוואה לפי עלות מופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית, אלא אם לפי כללי חשבונאות מקובלים היא מוצגת לפי שווי הוגן.

פרעון מוקדם של הלוואה שניתנה או התקבלה מבעל השליטה תיגרע מספרי הישות לפי שווי הוגן במועד הסילוק. הפער בין השווי ההוגן במועד הסילוק לבין ערכה בספרים ייזקף כרווח או כהפסד. הפער בין סכום הפרעון המוקדם לבין השווי ההוגן במועד הסילוק ייזקף להון העצמי.

שינוי בתנאי הלוואה שניתנה או התקבלה מבעל השליטה יטופל כפרעון של הלוואה הקודמת ובו זמנית מתן או קבלת הלוואה חדשה. הפער בין ערך הלוואה שנפרעה בספרים לבין השווי ההוגן של הלוואה החדשה יוכר ברווח או בהפסד. הלוואה החדשה תוצג כאמור לעיל בנוגע למועד ההכרה הראשונית.

4. אופן קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן יאמד בהתבסס על מחירי השוק המצוטטים העדכניים של נכסים והתחייבויות זהים או דומים. אם מחירים מצוטטים לנכסים או התחייבויות זהים או דומים בשווקים פעילים אינם זמינים, השווי ההוגן יאמד תוך שימוש בשיטות הערכה, המבוססות על הערכות השוק הקיימות.

5. הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של בעל השליטה

מנקודת מבטו של בעל השליטה הזקיפה לעודפים בחובה בישות הנשלטת מהווה משיכת בעלים והזקיפה לקרן הון בזכות בישות הנשלטת מהווה השקעת בעלים. כאשר הישות אינה בבעלות מלאה יש להקצות למיעוט את חלקו בזקיפה לעודפים או בזקיפה לקרן הון בזכות בישות, וזאת כנגד חלק המיעוט ברווח/בהפסד, כדלקמן:

- כאשר הישות זוקפת סכומים לעודפים בשל עסקה עם בעל שליטה, יש להקצות לזכויות המיעוט את חלקו בסכום זה כנגד רווח (חלק המיעוט בהפסד).

- כאשר הישות זוקפת סכומים לקרן הון בשל עסקה עם בעל שליטה, יש להקצות לזכויות המיעוט את חלקו בסכום זה כנגד הפסד (חלק המיעוט ברווח) אלא אם כן נסיבות המקרה מוכיחות קיומו של נכס.

ביצוע עסקה של העברת נכס בין הישות לבעל השליטה תטופל בספרי בעל השליטה:

- בדוחות סולו כנדרש על-פי גילוי דעת 68 בנוגע לעסקאות בין חברתיות.

- בדוחות המאוחדים כנדרש על-פי גילוי דעת 57 בנוגע לעסקאות בין חברתיות הן לגבי חברה השולטת בשליטה מלאה והן לגבי שליטה משותפת.

הוראות התקן יחולו על עסקאות בין ישות לבין בעל השליטה שיבוצעו לאחר 1 בינואר, 2007 וכן על הלוואה שניתנה לבעל השליטה, או התקבלה ממנו, לפני מועד תחילת תקן זה החל ממועד תחילתו.

2. החלטת הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה לגבי מועד הפסקת ההתאמה לאינפלציה של הדוחות הכספיים בהתאם לתקינה הבינלאומית

במהלך ההכנות למעבר לדיווח כספי לפי התקינה החשבונאית הבינלאומית (להלן - IFRS), התעוררה ע"י גופים מקצועיים השאלה אם המועד שנקבע בתקן חשבונאות מספר 12 ובתקן חשבונאות מספר 17 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - המוסד לתקינה) להפסקת ההתאמה לאינפלציה - דהיינו 31 בדצמבר 2003, הינו המועד הנכון בהתאם לקריטריונים שפורטו בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 29 (להלן - IAS 29).

בהתחשב בספקות שהתעוררו, זימנה הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה אנשי אקדמיה בתחום הכלכלה, המימון והחשבונאות, אשר סקרו את קצב הירידה בשיעורי האינפלציה במהלך השנים 1986-2005, תוך התייחסות לקריטריונים האיכותיים המפורטים ב- IAS 29.

מהסקירה שנתקבלה לא ניתן היה להצביע על שנה מסוימת אותה ניתן היה להגדיר כשנת המעבר מכלכלה היפר-אינפלציונית לכלכלה יציבה. בשנת 1988 נתקיים לראשונה התנאי של עליית מדד מצטברת פחותה מ- 100% בשלוש שנים, אולם אין ספק כי באותה שנה עדיין התקיימו כל הקריטריונים האיכותיים של כלכלה היפר-אינפלציונית. בהקשר זה יש לציין כי בעוד IAS 29 מציין מאיזה שלב על ישות להתחיל בדיווח כספי המותאם לאינפלציה, אין התקן מגדיר את התנאים להפסקתו.

כדי להגיע להכרעה חד משמעית נערכה פניה לוועדה לפרשנויות של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (להלן ה- IASB).

במסמך פורטו כל הנתונים הרלוונטיים, לרבות קיומם של תקן חשבונאות מספר 12 ותקן חשבונאות מספר 17 של המוסד לתקינה ולרבות ההנחיה של גופי התקינה האמריקאיים לפיהם אין להמשיך ולתאם את הדוחות הכספיים של חברות בנות בישראל של חברות הרשומות בארה"ב החל משנת 1993. הנחיה זו ניתנה בהתאם ל- FAS 52, הדין באיחוד דוחות כספיים ואשר בו נכלל קריטריון כמותי בלבד ללא קריטריונים איכותיים.

התשובה שנתקבלה ממנהלת המחלקה לפעילויות מקצועיות הייתה כי הנושא נתון לשיקול דעת, ואין היא יכולה להביע דעה לגבי הפעלת שיקול הדעת בנסיבות שפורטו במסמך הפניה. משמעות תשובה זו הינה כי הגוף האמור לקבל החלטה בנושא הינו הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

לאחר קבלת התשובה האמורה נערך שימוע ציבורי ביום 21 בנובמבר 2006 בו נחלקו הדעות לגבי התאריך הקובע להפסקת ההתאמה לאינפלציה של דוחות כספיים בין 31 בדצמבר 1992 לבין 31 בדצמבר 2003. כמו כן, נתקבלו ניירות עמדה של משרדי רואי חשבון מסוימים, הנמנים על המשרדים הגדולים התומכים בקביעת שנת 1993 כשנת המעבר.

לאחר שמיעת הדוברים ועיון במסמכים שהוגשו וכן עיון חוזר במסמך המפורט של מסמך השיקולים והנימוקים למסקנות שהובאו בתקן חשבונאות מספר 12, שהוכן ע"י הוועדה המקצועית בשנת 2001, הגיעה הוועדה למסקנה כי הפסקת ההתאמה לאינפלציה של דוחות כספיים של חברות בנות של חברות אמריקניות לצורכי איחוד אינה יכולה לשמש עוגן להחלטה לגבי המועד הראוי להפסקת ההתאמה לאינפלציה של דוחות כספיים בישראל.

הגופים המקצועיים בישראל לא קיבלו בשעתו את העמדה האמריקנית והוסיפו לתאם את הדוחות הכספיים העיקריים של אותן חברות בנות עד ליום 31 בדצמבר 2003. גם דוחות כספיים של חברות הרשומות בבורסה בארה"ב, אשר נערכו לפי כללי חשבונאות ישראליים הכוללים ביאור התאמה (reconciliation) לכללי החשבונאות בארה"ב (US GAAP), נערכו על בסיס התאמה לאינפלציה.

ראוי לציין כי לא היה גוף מקצועי כלשהו שהיה סבור כי נתמלאו התנאים להפסקת ההתאמה לאינפלציה לפני 31 בדצמבר 2003.

לאור האמור לעיל, החליטה הוועדה המקצועית כי המעבר לדיווח לפי IFRS, אין בו כדי לשנות את מועד הפסקת ההתאמה לאינפלציה של הדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים בסכומים מדווחים הערוכים בהתאם לתקן חשבונאות מספר 12 לתקן חשבונאות מספר 17 של המוסד לתקינה יהיו בסיס להתאמות הנדרשות לפי IFRS 1 במועד המעבר לדיווח לפי IFRS.

3. הצעה לתקן חשבונאות מספר 28, תיקון הוראות המעבר בתקן חשבונאות מספר 27, רכוש קבוע

בחודש אוגוסט 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן: "המוסד לתקינה") את תקן חשבונאות מספר 27 בדבר רכוש קבוע (להלן: "תקן 27"), המבוסס על תקן חשבונאות בינלאומי מספר 16. תקן 27 יחול על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007 או לאחר מכן ויישם בדרך של יישום למפרע למעט חריגים הנוגעים ליישום לראשונה של שיטת ההערכה מחדש למדידת רכוש קבוע ולהכרה ראשונית בעלויות לפירוק והעברה של פריט רכוש קבוע ושיקום המקום שבו הוא ממוקם.

בחודש ינואר 2007 פורסמה הצעה לתקן חשבונאות מספר 28 בדבר תיקון הוראות המעבר בתקן חשבונאות מספר 27. ההצעה פורסמה על מנת להשוות את הוראות המעבר שנקבעו בתקן 27 לאלה שנקבעו בתקינה הבינלאומית עבור ישות המיישמת לראשונה תקינה זו. התקינה הבינלאומית¹ מאפשרת לישות להציג נכסים מסוימים לפי שוויים ההוגן במועד המעבר לדיווח על פיה² כתחליף לעלותם ("עלות נחשבת"). הנכסים אותם ניתן להציג לפי התקינה הבינלאומית לפי עלות נחשבת הינם:

1. רכוש קבוע

2. נדל"ן להשקעה

3. נכסים בלתי מוחשיים שיש להם שוק פעיל

ההצעה לתקן 28 מאפשרת לישויות, אשר מחויבות או שבכוונתן לאמץ את התקינה הבינלאומית לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008, ליישם את החלופה האמורה בדבר עלות נחשבת לעניין רכוש קבוע כבר בדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2007. כאשר חלופה זו מיושמת, לא נדרש להציג מחדש מידע השוואתי המתייחס לפריטי רכוש קבוע שנמדדו לפי עלות נחשבת. בכונת המוסד לתקינה לאפשר הצגה לפי עלות נחשבת גם לגבי נדל"ן להשקעה ונכסים בלתי מוחשיים שיש להם שוק פעיל.

בנוסף, בהתאם להצעה, ישויות שאינן מחויבות לדווח בהתאם לתקינה הבינלאומית, אך יחד עם זאת יישמו את תקן 27, תוכלנה ליישם חלק מהוראות התקן בדרך של 'מכאן ולהבא' ולא בדרך של יישום למפרע. הוראות אלה מתייחסות לעסקאות של החלפת נכסים וכן להפחתה של רכוש קבוע לפי שיטת הרכיבים, אשר בהתאם לאמור ייושמו רק לגבי רכישות נכסים שבוצעו לאחר 1 בינואר 2007.

¹ IFRS 1 בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים.
² עבור ישות המאמצת את התקינה הבינלאומית החל מיום 1 בינואר 2008 ובחרה לדווח על נתוני השוואה לשנה אחת בלבד, מועד המעבר הינו 1 בינואר 2007.

ב. חידושים בתקינה בינלאומית

1. תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 8 בדבר מגזרי פעילות

בחודש נובמבר 2006 פרסם המוסד הבינלאומי לתקינה בחשבונאות (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 8 העוסק ב"מגזרי פעילות" (operating segments) אשר יחול לתקופות שנתיות אשר יחלו ביום 1.1.09 או לאחר מכן ויחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 14 (IAS 14) העוסק בנושא זה כיום. התקן מאפשר יישום מוקדם ומחייב תיקון מספרי השוואה. השינוי בטיפול החשבונאי נעשה על מנת לגשר על הפערים שיש בנושא בין התקינה הבינלאומית והתקינה האמריקאית המקבילה ולמעשה מאמץ את התקן האמריקאי (FAS 131) למעט הבדלים מינוריים.

להלן עיקרי התקן:

1. התקן מפרט כיצד ישות תדווח על מגזרי הפעילות שלה בדוחות שנתיים וכן מתייחס לנתונים נבחרים שיש לתת לגבי מגזרי פעילות בדוחות ביניים (כתוצאה מתיקון התקן הבינלאומי בדבר דוחות ביניים). כמו כן התקן מתייחס לדרישות גילוי בדבר מוצרים ושירותים, אזורים גיאוגרפיים ולקוחות עיקריים.
2. מגזר בר דיווח מוגדר כמגזר תפעולי או צירוף של מגזרים תפעוליים שעומדים בתנאים מסוימים. מגזרי פעילות הם מרכיבים של תאגיד שלגביהם קיים מידע כספי זמין אשר נבחן באופן שוטף על ידי מקבל החלטות הבכיר בתחום התפעולי, לצורך קבלת החלטות בדבר הקצאת משאבים למגזרים ובבחינת הרווחיות שלהם. באופן כללי, המידע הכספי ידווח באותו אופן שבו הוא משמש להערכת ביצועי המגזרים ולהקצאת משאבים למגזרים, בתוך הארגון.
3. בהתאם לתקן יש לדווח על מדידת הרווח/ההפסד של המגזר וכן על מדידת נכסי המגזר. כמו כן, יש לדווח על מדידת התחייבויות המגזר והכנסות והוצאות מסוימות אם נתונים אלו נבחנים באופן שוטף על ידי מקבל החלטות הבכיר בתחום התפעולי.
4. הישות תדווח על הרווחים שהופקו ממוצרים או שירותים (או קבוצה של מוצרים דומים או שירותים דומים) הכולל פירוט על המדינות בהן הופקו הרווחים ומוחזקים בהם הנכסים וכמו כן יפורטו הלקוחות העיקריים של הישות וזאת גם אם מידע זה אינו משמש את ההנהלה בקבלת החלטות תפעוליות. יחד עם זאת, התקן לא מחייב את הישות לדווח על מידע שהישות לא הכינה לשימושה הפנימי, אם המידע הנדרש אינו זמין ועלות הפקתו מופרזת.
5. הישות נדרשת לפרט בדוחותיה מידע בדבר הדרכים בהם נקבעו מגזרי הפעילות, החלוקה של מוצרים ושירותים למגזרי פעילות, שינויים בין המדידה בדוחות הכספיים לבין מדידת מגזרי הפעילות וכן שינויים במדידת מגזרי פעילות בין תקופה לתקופה.

השינוי המרכזי שיחול בעקבות יישום IFRS 8 - גישת ההנהלה:

הגישה מפקידה את מפתח חלוקת המגזרים בידי הישות כך שהדיווח המגזרי יתבסס על הרכיבים שלגביהם קיים פיקוח ההנהלה לצורך קבלת החלטות תפעוליות. רכיבים אלה (מגזרי פעילות) יזוהו על בסיס דיווחים פנימיים אשר מקבלי החלטות הבכירים סוקרים באופן רגיל לצורך הקצאת משאבים למגזרים ובהערכת ביצועיהם, בניגוד לגישה הנוכחית אשר מחלקת את המגזרים לשני סוגים בלבד, מגזרים עסקיים או גיאוגרפיים. הגישה החדשה תשקף בצורה טובה יותר את הקצאת המקורות בישות מכיוון שהיא מקבילה להתנהלות העסקית של הארגון.

2. פרשנות מספר 11 לתקן דיווח כספי בינלאומי מספר 2, תשלום מבוסס מניות

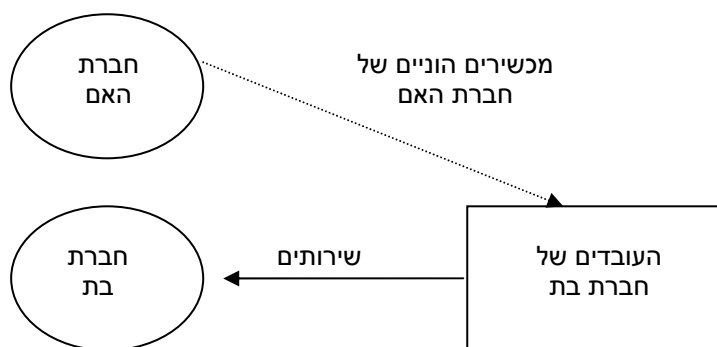
פרשנות זו דנה בסיווגם של תשלומים מבוססי מניות (סילוק הוני או סילוק במזומן) בדוחותיה הכספיים של החברה אשר קיבלה שירות מעובדיה בתמורה למכשירים הוניים של חברה האם או של ישות אחרת בקבוצה.

הטפול החשבונאי בתשלומים מבוססי מניות, בהתאם לתקן דיווח כספי מספר 2 (להלן "התקן"), תלוי בסיווג של התשלום כתשלום בעל סילוק הוני או בעל סילוק במזומן¹. התקן מפרט את הטיפול החשבונאי במקרה בו העובד מקבל מכשיר הוני של המעביד או של ישות אחרת בקבוצה.

בהתאם לתקן, הענקה של מכשירים הוניים, של חברה האם או ישות אחרת בקבוצה, תחשב כתשלום מבוסס מניות בעל סילוק הוני בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה. עם זאת, בתקן אין הוראות בדבר הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים הנפרדים של הישות אשר קיבלה את השירות וסילקה את ההתחייבות באמצעות מכשירים הוניים של חברת האם או של ישות אחרת בתוך הקבוצה. הנושא רלוונטי לרוב לצורך הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים הנפרדים של חברת בת או של ישות אחרת בקבוצה אשר קיבלה את השירותים.

החלטה

הפרשנות מבדילה בין שני מקרים אפשריים בהם הישות קיבלה את השירות. **1. חברת האם (של הישות המדווחת) מעניקה זכויות למכשיריה ההוניים ישירות לעובדים של חברת הבת.**

הענקה של המכשירים ההוניים של חברה האם תסווג כעסקה המסולקת במכשירים הוניים בדוחות הכספיים המאוחדים של חברת האם. בהתאם לפרשנות זו הענקה האמורה תסווג באותו אופן גם בדוחות הכספיים של חברת הבת, וזאת כיוון שהחברה הבת לא נטלה על עצמה התחייבות להעביר מזומן או נכס פיננסי אחר לעובדיה. חברת הבת תכיר בשווי של הענקה לעובדיה ישירות בהון העצמי.

¹ הגדרות:

עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים - עסקאות בהן הישות מקבלת סחורות או שירותים בתמורת למכשיריה ההוניים.
עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במזומן - עסקאות בהן הישות רוכשת סחורות או שירותים תוך נטילת התחייבות כלפי הספק לשלם סכומים הצמודים למחיר (או שווי) מניות הישות או למחיר מכשירים הוניים אחרים של הישות.

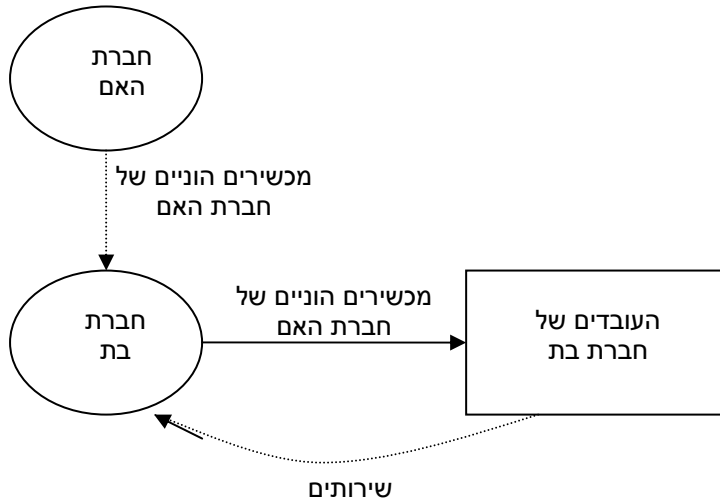
דוגמה ליישום ההבהרה

חברת האם מעניקה לכל אחד מ- 100 העובדים של חברת הבת שלה 200 אופציות המותנות בהמשך העסקתו של העובד למשך שנתיים על ידי חברת הבת. השווי ההוגן של כל אופציה ביום הענקתה הינו 30 ש"ח. ביום הענקתה צופה חברת הבת כי 80% מעובדיה בלבד, ימשיכו לעבוד בחברה למשך שנתיים ויעמדו בתנאי ההענקה של האופציות. אומדן זה לא השתנה עד סוף תקופת ההענקה. בסוף התקופה התברר כי 81 מהעובדים נותרו במקום עבודתם ובכך עמדו בתנאי ההענקה של האופציות. חברת הבת לא נדרשה לשלם בעבור האופציות בכדי לסלק את המחויבות מול העובדים.

הטיפול בהתאם להבהרה: בדוחות המאוחדים של חברת האם הענקה תטופל בהתאם להוראות של תקן IFRS 2 כבעלת סילוק הוני. בהתאם להבהרה מספר 11, גם בדוחות הנפרדים של החברה הבת הענקה זו תטופל כהענקה בעלת סילוק הוני ולפיכך ירשם:

		שנת x1
$100 * 200 * 30 * 80\% * (1/2) =$	240,000	ח' הוצאות שכר
	240,000	ז' קרן הון
		שנת x2
$81 * 200 * 30 - 240,000 =$	246,000	ח' הוצאות שכר
	246,000	ז' קרן הון

2. חברת הבת מעניקה לעובדיה זכויות במכשירים הוניים של חברת האם.

בהתאם לפרשנות, הענקה שבה חברת הבת מעניקה לעובדיה מכשירים הוניים של חברת האם שלה, תסווג כבעלת סילוק במזומן. זאת כיוון שחברה הבת נטלה על עצמה מחויבות להעביר מכשירים הוניים של ישות אחרת המהווים בידיה נכסים פיננסיים.

הפרשנות מדגישה כי שני המקרים המוצגים יטופלו באופן זהה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה האם. עם זאת, מנקודת מבטה של החברה הבת ישנו הבדל ביניהן. זאת כאמור, משום שבמקרה הראשון לחברה האם ישנה מחויבות להעביר את מכשיריה הוניים, לעומת המחויבות של החברה הבת במקרה השני.

במקרה השני תשלום מבוסס מניות יסווג כבעל סילוק במזומן מבלי להתחשב בצורה בה חברת הבת תקבל את המכשירים הוניים בכדי לסלק את המחויבות לעובדים.

העברה של העובדים

הפרשנות דנה בטיפול החשבונאי במקרים בהם חברת האם מעניקה את מכשיריה ההוניים לעובדים של חברת הבת כאשר ההענקה תלויה במתן שירות של העובד לתקופה מסוימת לכלל הקבוצה. המקרה דומה לכך שהעובד מועבר בין חברות שונות בתוך הקבוצה במשך תקופת ההבשלה. בהתאם לפרשנות כל חברת בת שבקבוצה תמדוד את השירותים שנתקבלו מהעובדים בהתאם לשווים ההוגן של המכשירים הפיננסיים ביום הענקתם על ידי חברת האם. אם העובד אינו עומד בתנאי הענקה (למעט תנאי שוק כמוסבר בתקן) כל ישות תתאים את סכום הוצאה שנרשמה בספרים בהתאם לאומדן החדש. העברה של העובד בתוך הקבוצה לא תחשב כהפרה של תנאי הענקה ולא תגרום לביטול הוצאה בידי מעסיק הקודם.

עסקאות הכוללות מכשירים הוניים של הישות עצמה

הפרשנות עוסקת בסיווג של עסקאות הכוללות מכשירים הוניים של הישות המעניקה. בפרט הפרשנות דנה במקרים הבאים:

1. הישות מעניקה את הזכויות למכשיריה הוניים לעובדיה וכן בוחרת או נדרשת לרכוש את מכשיריה הוניים (מניות באוצר) מצד שלישי בכדי לסלק את ההתחייבות.
2. הישות או בעלי מניותיה מעניקים לעובדים זכויות למכשיריה הוניים ובעלי המניות הם אלה שמספקים את המכשירים לעובדים.

בהתאם לתקן תשלומים מבוססי מניות בהם הישות מקבלת שירותים בתמורה למכשיריה ההוניים מסווגים כעסקאות בעלות סילוק הוני. בהתאם לפרשנות הסיווג של סילוק הוני ייושם למרות האפשרות של הישות לבחור או להידרש לרכוש את המכשירים הוניים מצד שלישי בכדי לסלק את המחויבות. בהתייחס למקרה השני, סילוק הוני מיושם גם אם הזכויות למכשירים הוניים מוענקות על ידי בעלי המניות וגם אם תשלום מבוסס מניות מסולק על ידי בעלי המניות של הישות.

הוראות מעבר

תחילת ההבהרה היא לתקופות השנתיות המתחילות לאחר 1 במרץ 2007, יישום מוקדם מומלץ.

ההבהרה תיושם באופן רטרואקטיבי החל מיום כניסתה לתוקף, בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי מספר 8 וכפוף להוראות תקן דיווח כספי מספר 2.

ג. חידושים בתקינה אמריקאית

1. תקן חשבונאות אמריקאי מספר 158 בדבר הטיפול החשבונאי על ידי מעסיקים בתוכניות הטבה מוגדרות בגין פנסיה והטבות נוספות לאחר העסקה

תקן חשבונאות אמריקאי מספר 158 בדבר הטיפול החשבונאי על ידי מעסיקים בתוכניות הטבה מוגדרות בגין פנסיה והטבות נוספות לאחר העסקה (להלן "התקן") פורסם כתיקון של התקנים האמריקאים FAS 87, FAS 88, FAS 106, FAS 132(R) העוסקים בהטבות שונות לעובדים, במטרה לשפר את הדיווח הכספי.

בהתאם לתקן, מעסיקים נדרשים להכיר בסטאטוס המימון (overfunded or underfunded status) של תוכנית הטבות מוגדרות לעובדים לאחר פרישה כנכס או כהתחייבות במאזן וכן, להכיר בשינויים בסטאטוס המימון בשנה שבה הם מתהווים, דרך רווח כולל אחר (Comprehensive Income). נוסף על כך, דורש התקן ממעסיקים למדוד את סטאטוס המימון של כל תוכנית בתום תקופת הדיווח השנתית.

התקן דורש ממעסיקים אשר הנם ישות עסקית ומממנים תוכנית הטבה אחת או יותר, שהיא תוכנית לעובד יחיד (single employer defined benefit plan):

- להכיר במאזן בסטאטוס המימון של כל תוכנית, אשר נמדד על פי ההפרש שבין נכסי התוכנית בשווי הוגן (למעט מספר חריגים) לבין ההתחייבות בגין ההטבה. עבור תוכניות פנסיה, ההתחייבות בגין ההטבה היא המחוייבות הצפויה (Projected). עבור כל תוכנית הטבה אחרת שלאחר פרישה, כגון תוכנית ביטוח בריאות לפורשים (A retiree health care plan), ההתחייבות בגין ההטבה היא המחוייבות הנצברת בגין ההטבה שלאחר הפרישה.
- להכיר כמרכיב של רווח כולל אחר, נטו ממס, את הרווחים או ההפסדים וכן עלויות שירות קודם הנוצרות במהלך התקופה ואינן מוכרות כמרכיב בעלות ההטבה התקופתית נטו לפי FAS 87 או FAS 106.
- למדוד את הנכסים וההתחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת, לתום תקופת הדיווח השנתית של המעסיק (למעט מספר חריגים).
- לתת גילוי בדוחות הכספיים, אשר יכיל מידע נוסף בדבר השפעות מסוימות על עלות ההטבה התקופתית נטו לשנה הפיסקאלית הבאה, הנובעות מהכרה מאוחרת (delayed) של רווחים או הפסדים, עלויות שירות קודם והשלכות המעבר ליישום התקנים בעבר.

כאמור, תקן זה מתקן את התקנים FAS 87, FAS 88, FAS 106 ו-FAS 132 (R). יחד עם זאת, ביישום הראשוני של תקן זה ולאחר מכן, על המעסיק להמשיך וליישם את התקנים הנ"ל במדידת נכסי התוכנית וההתחייבות בגין ההטבה (בתאריך הדיווח הכספי) ובקביעת סכום עלות ההטבה התקופתית נטו.

מועד התחילה שנקבע ליישום התקן שונה עבור תאגידים שניירות הערך שלהם נסחרים בציבור (תום התקופה השנתית שמסתיימת לאחר 15 בדצמבר 2006), לעומת תאגידים שניירות הערך שלהם אינם נסחרים בציבור (תום התקופה השנתית שמסתיימת לאחר 15 ביוני 2007). יישום מוקדם של התקן מומלץ אך לא ניתן ליישם את התקן באופן רטרואספקטיבי. כמו כן, בשל עלות היישום הגבוהה שתקן זה משית על המעסיקים, ניתנו מספר הקלות ביישומם.

2. EITF 06-1 בדבר תמורה הניתנת על ידי ספק שירותים לספק מוצרים אשר נחוצים לקבלת השירות

חברות מסוימות מספקות ללקוחותיהן שירותים, המצריכים את הלקוחות לרכוש ציוד יעודי כלשהו (Specialized equipment) אשר נחוץ לצורך קבלת אותו שירות. ציוד זה, מיוצר ומופץ במקרים רבים ע"י צדדים שלישיים, ונמכר ללקוחות-קצה באמצעות מפיצים ללא כל התערבות מצד החברה המספקת את השירותים.

בהתאם לכך, אותן ספקיות שירותים עשויות לספק תמריצים ליצרני או מפיצי הציוד (הצדדים השלישיים) על מנת שיורידו את מחיר הציוד ללקוחות-הקצה, ובכך יתרמו בעקיפין לעליית הביקוש לשירותי החברה ספקית השירותים. התמריצים הניתנים לצדדים השלישיים הינם תשלומים, היכולים להיות במזומן, מכשירים הוניים, ידע טכנולוגי, או רכיבי מפתח בציוד היעודי.

על החברה הנותנת את השירותים לעמוד על טיבה של ההטבה הניתנת ללקוחותיה ע"י היצרן או המפיץ בגין הציוד. אם ההטבה אינה במזומן (כגון הנחה במחיר הציוד) או שצורת ההטבה אינה בשליטת ספקית השירותים, זו האחרונה תסווג את התמריץ כעלות ולא כקיטון מתמורת המכירות. לעומת זאת, אם תנאי החוזה (בין ספקית השירותים לספקי הציוד) מכתיבים כי ההטבה ללקוח תינתן במזומן, כגון מתן הנחה, הרי שהסכום יופחת מתמורת המכירה.

אם החלטה זו תאושר, יש ליישמה באופן רטרוספקטיבי על כל התקופות הקודמות החל מתקופת הדיווח השנתית הראשונה המתחילה לאחר ה- 15 ביוני 2007, זאת למעט מקרים בהם ישום רטרוספקטיבי אינו פרקטי. אימוץ מוקדם, יותר עבור דוחות כספיים שטרם פורסמו.

מסים

א. חקיקה

1. תכנוני מס החייבים בדיווח

ביום 25 בדצמבר 2006 פורסמו ברשומות תקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח) (הוראת שעה), התשס"ז-2006¹; ותקנות מס ערך מוסף (תכנון מס החייב בדיווח) (הוראת שעה), התשס"ז-2006².

עיקרי הפעולות עליהן יש לדווח בתחום מס-הכנסה, מע"מ ומיסוי מקרקעין הן:

דמי ניהול

1. תשלום (לרבות אם לא שולם אך נדרש בניכוי לצורכי מס) מאדם לקרובו, בסכום כולל של 2 מיליון ש"ח לפחות בשנת המס, בשל ניהול או ייעוץ או פעילות אחרת הדומה במהותה לניהול או ייעוץ, אם בעקבות התשלום פחת סכום המס שהיה משתלם על התשלום אלמלא הועבר לקרוב בשל אחד מאלה:
- לקרוב הפסד בר קיזוז לפי הפקודה.
  - שיעורי המס של הקרוב נמוכים יותר משל המשלם.
  - ההכנסה בידי הקרוב פטורה ממס או שאינה חייבת במס בישראל.
  - התשלום אינו מהווה הכנסה בידי הקרוב.
- הפעולה תפורט בדוח לשנת התשלום, על ידי המשלם.

מכירה לקרוב שיצרה הפסד

2. מכירת נכס לקרוב שבה נוצר הפסד למוכר, בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות ואשר קוזז אצל המוכר, כולו או חלקו, בשנת המכירה או בתוך שנתיים שלאחר תום שנת המכירה.
- הפעולה תפורט בדוח לשנת המס שבה קוזז הפסד, כולו או חלקו, על ידי המוכר.

מכירה בהפסד של נכס שנתקבל בפטור

3. מכירת נכס לאחר, אם התקיימו כל אלה:
- הנכס הגיע למוכר במכירה פטורה מקרוב;
  - הנכס נמכר ע"י המוכר תוך 3 שנים מיום קבלתו או מיום הזכאות לו, כמוקדם;
  - במכירה נוצר הפסד בר קיזוז לפי הפקודה בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות.
- הפעולה תפורט בדוח לשנת המכירה על ידי המוכר.

מכירה ברווח של נכס שנתקבל בפטור

4. מכירת נכס לאחר, אם התקיימו כל אלה:
- הנכס הגיע למוכר במכירה פטורה מקרוב;
  - הנכס נמכר ע"י המוכר תוך 3 שנים מיום קבלתו או מיום הזכאות לו, כמוקדם;
  - כנגד רווח או הכנסה שהיו במכירת הנכס לאחר, קוזז הפסד שהיה למוכר בסכום של 2 מיליון שקלים חדשים לפחות.
- הפעולה תפורט בדוח לשנת המס שבה קוזז הפסד, כולו או חלקו, על ידי המוכר.

¹ ק"ת 6545, התשס"ז, מיום 25.12.06, עמ' 389.

² ק"ת 6545, התשס"ז, מיום 25.12.06, עמ' 394.

מחילת חוב לקרוב

5. מחילת חוב לקרוב אם התקיימו כל אלה:
- המוחל הוא חבר בני אדם;
  - המחילה היא בסכום של 1 מיליון שקלים חדשים לפחות;
  - בשל המחילה פחת סכום המס שהיה משתלם על סכום הנמחל, אלמלא הייתה מחילה כאמור, בשל אחד מאלה:
    - לקרוב הפסד בר קיזוז לפי הפקודה.
    - שיעורי המס של הקרוב נמוכים יותר משל המוחל.
    - ההכנסה בידי הקרוב פטורה ממס או שאינה חייבת במס בישראל.
    - המחילה אינה מהווה הכנסה בידי הקרוב.
  - הפעולה תפורט בדוח לשנת המחילה, על ידי המוחל.

פירעון יתרת חוב ויצירת יתרת חוב חדשה

6. פירעון חוב של יחיד בעל מניות מהותי בחבר בני אדם לחבר בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות ברבעון האחרון של שנת המס אם ברבעון הראשון של שנת המס העוקבת גדל סכום החוב של בעל המניות בחבר או קרובו, בשיעור שלא יפחת מ-25% מסכום החוב שנפרע על ידיו. הפעולה תפורט בדוח לשנת המס העוקבת לשנת הפירעון, על ידי היחיד ועל ידי חבר בני האדם.

רכישת זכויות בחברה בשילוב המחאת זכות

7. רכישת אמצעי שליטה בחבר בני-אדם, אם התקיימו כל אלה במשך תקופה של 12 חודשים:
- נרכשו אמצעי שליטה בחבר בני אדם;
  - לרוכש או לקרובו הומחתה זכותו של אחר כלפי אותו חבר בני אדם;
  - ההתחייבות לאחר שולמה, לא במלואה, על ידי הרוכש (במישרין או בעקיפין) או על ידי המוכר.
  - לחבר בני האדם נוצר חוב כלפי רוכש אמצעי השליטה בחבר, במישרין או בעקיפין, הנובע מהזכות שהומחתה בסכום העולה על סכום ההתחייבות ששולם.
- הפעולה תפורט בדוחות לשנת המס שבה נרכשו אמצעי שליטה ולשנת המס בה פרע חבר בני האדם את החוב, כולו או חלקו, כלפי רוכש אמצעי השליטה, על ידי הרוכש ועל ידי חבר בני האדם.

רכישת חבר בני אדם המצוי בהפסדים

8. רכישת אמצעי שליטה בשיעור של 50% או יותר בחבר בני אדם, במהלך תקופה של עד 24 חודשים רצופים ובלבד שבחבר בני אדם הנרכש יש הפסד של 3 מיליון ש"ח לפחות. הפעולה תפורט בדוח לשנת המס שבה הושלמה רכישה של 50% לפחות מאמצעי השליטה בחבר, על ידי הרוכש ועל ידי חבר בני אדם שבו נרכשו אמצעי השליטה.

רכישה/החזקה/קבלת תקבולים של זכויות בחבר בני אדם במדינה שאין עמה אמנה למניעת כפל מס

9. רכישה או החזקה במישרין או בעקיפין על-ידי תושב ישראל של 25% לפחות של אחד או יותר מאמצעי השליטה בחבר בני אדם תושב חוץ במדינה שאינה מדינת אמנה אם שיעור המס החל במדינת החוץ נמוך מ-20%. בנוסף, קבלת תקבולים בחבר בני אדם במישרין או בעקיפין, בכסף או בשווה כסף, בשווי מיליון ש"ח לפחות בשנת מס, בידי בעל מניות מהותי בחבר בני אדם התושב במדינה שאינה מדינת אמנה. הפעולה הנוגעת לרכישה תפורט בדוח לשנת המס הראשונה שבה הגיע שיעור החזקה באמצעי שליטה על ידי הרוכש וקרובו ל-25% לפחות, על ידי הרוכש;

הפעולה הנוגעת להחזקה תפורט בדוח לשנת המס שבה היה שיעור ההחזקה של תושב ישראל באמצעי שליטה 25% או יותר, על ידי המחזיק;
הפעולה הנוגעת לקבלת תקבולים תפורט בדוח לשנת המס שבה התקבל התקבול, על ידי בעל המניות המהותי.

השקעה בישראל בעקיפין של תושב ישראל

10. רכישה/החזקה במישרין או בעקיפין של 25% לפחות של אחד או יותר מאמצעי השליטה בחבר בני אדם תושב מדינה של ישראל יש עמה אמנה למניעת כפל מיסים כאשר מעל 50% משווי נכסיו של אותו חבר בני אדם הם נכסים לרבות זכויות לנכסים בישראל או שמרבית הכנסותיו נובעות משימוש בנכסי החבר בישראל. כמו-כן, קבלת תקבולים (לפחות 1 מיליון ש"ח), במישרין או בעקיפין, מאותו חבר בני אדם בידי אותו רוכש/מחזיק. הפעולה הנוגעת לרכישה תפורט בדוח לשנת המס הראשונה שבה הגיע שיעור ההחזקה באמצעי שליטה על ידי הרוכש וקרובו ל-25% לפחות, על ידי הרוכש;
הפעולה הנוגעת להחזקה תפורט בדוח לשנת המס שבה היה שיעור ההחזקה של תושב ישראל באמצעי שליטה 25% או יותר, על ידי המחזיק;
הפעולה הנוגעת לקבלת תקבולים תפורט בדוח לשנת המס שבה התקבל התקבול, על ידי בעל המניות המהותי.

תשלום לנישום מייצג

11. העברת הפסדים בסכום של 500,000 ש"ח לפחות, מחברה משפחתית לנישום המייצג מכוח סעיף 64א לפקודה, שמקורם בתשלומים ששולמו לו, ונדרשו על-ידי החברה המשפחתית כהוצאה. הפעולה תפורט בדוח לשנת המס שבה נוצר הפסד, על ידי הנישום.

שירותי בניה/מימון במקרקעין שנקבעו כשיעור מהתמורה

12. התקשרות עם בעלי זכות במקרקעין למתן שירותי בניה עליהם או למתן שירותי מימון לבניה, אם התמורה להם מחושבת לפי התמורה ממכירת המקרקעין.
הפעולה תפורט בדוח לשנת המס שבה הייתה התקשרות, על ידי בעל הזכות במקרקעין, וכן על ידי נותן שירותי הבניה או נותן שירותי המימון, לפי העניין.

רכישת מקרקעין ובניה בקבוצה באמצעות יזם

13. התקשרות בין בעל זכות במקרקעין לבין קבוצת רוכשים לטובת רכישת הזכות ולבניה על המקרקעין באמצעות גורם מארגן (כהגדרתו בתקנה). הפעולה תפורט בדוח לשנת המס שבה הייתה התקשרות למכירת הזכות במקרקעין על ידי בעל הזכות במקרקעין ועל ידי הגורם המארגן.

הדיווחים למנהל מע"מ

14. התקשרות לבניה באמצעות גורם מארגן (כאמור בסעיף 13 לעיל). בנוסף, החזקה, במישרין או בעקיפין, של מוסד כספי או מלכ"ר, באחד או יותר מאמצעי השליטה בעוסק בשיעור של 75% לפחות. החזקת הזכויות בידי מס' מוסדות כספיים/מלכ"רים תחושב במאוחד.

הפעולה הנוגעת להתקשרות לבניה מאורגנת תפורט בדוח התקופתי שלפי סעיף 67 לחוק, דו"ח זה יכול את הצדדים לפעולה, במישרין או בעקיפין, סכומים ששולמו בשלה בכסף או בשווה כסף ולמי שולמו. הדיווח יבוצע על ידי בעל הזכות במקרקעין ועל ידי הגורם המארגן.

הפעולה הנוגעת להחזקה של מוסד כספי או מלכ"ר תפורט רק בדוח התקופתי הראשון שלפי סעיף 67 לחוק, שבמועד הגשתו התקיימו התנאים הנקובים בתקנה האמורה - על ידי המחזיק ועל ידי העוסק, ודיווח כאמור יעמוד בתוקפו כל עוד שיעור ההחזקה האמור בתקנה 2(2) לא השתנה.

לעניין כל אלה הוגדרו בתקנה:

"בעל מניות מהותי" - כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה, שהוא תושב ישראל, למעט בעל מניות כאמור שהחזקתו היא באמצעות מניות הרשומות למסחר בבורסה, ובלבד שבמקום "10%" יקראו "25%";

"חבר-בני-אדם מיוחד" - חבר-בני-אדם תושב מדינה שאינה מדינה גומלת;

כמו כן הוגדרו בתקנות המינוחים:

"אמצעי שליטה"; "הכנסה"; "מס"; "נכס"; "קרוב"; "ניהול"; "תשלום"; "מחילה"; "מרבית הכנסותיו"; "מרבית נכסיו"; "שימוש בנכסי החברה בישראל"; "שווי נכסי החבר"; "חברה משפחתית"; "נישום"; "גורם מארגן".

בהתאם לתקנות נקבע כי הדיווח של תכנוני המס בתחום מס-הכנסה ידווחו בדוח השנתי החל מהדוח השנתי לשנת המס 2007. לעניין תכנוני המס בתחום מע"מ ומיסוי מקרקעין, הדיווח יהיה בדיווח התקופתי או במועד הדיווח על העסקה למשרדי מיסוי מקרקעין לפי העניין.

חריגים לדיווח

- כל פעולה מהפעולות המפורטות לעיל, אשר ניתנה לגביה החלטת מיסוי או החלטת מיסוי בהסכם לפי הוראות פרק שני-ב לחלק ט לפקודה או לפי הוראות אחרות הקבועות בדיני המס בעניין בקשה למתן החלטת מיסוי על ידי המנהל, לא יראו בה תכנון מס החייב בדיווח;
- התקשרות למתן שירותי בניה/מימון במקרקעין, כאמור לעיל, אשר דווחה למנהל מיסוי מקרקעין כמכירת זכות במקרקעין, לפי הוראות חוק מיסוי מקרקעין, על ידי בעל הזכות במקרקעין וכן על ידי נותן שירותי הבניה או נותן שירותי המימון, לפי העניין;
- התקשרות לרכישת מקרקעין ובניה בקבוצה באמצעות יזם (לרבות התקשרות לבניה מאורגנת לעניין הדיווח למנהל מע"מ), אשר דווחה למנהל מיסוי מקרקעין כמכירת זכות במקרקעין; (לפי הוראות חוק מיסוי מקרקעין), על ידי בעל הזכות במקרקעין לגורם המארגן ועל ידי הגורם המארגן לקבוצת הרוכשים.

כמו כן נקבע, כי תחולת התקנות היא לשנים 2007-2009. ההערכה היא כי בסיום התקופה ייבחנו הלכה למעשה יישום התקנה והארכתה.

2. תקנות מס הכנסה (פחת מואץ לצידו שנרכש בתקופה הקובעת) (תיקון), התשס"ז-2006¹

ביום 25 בדצמבר 2006 פורסם תיקון ברשומות לתקנות מס הכנסה (פחת מואץ לצידו שנרכש בתקופה הקובעת) (תיקון), התשס"ז-2006.

תיקון זה מעניק ארכה נוספת, בת 3 חודשים, לתקופה הקובעת בהוראת שעה המעניקה פחת מואץ למכונות וציוד בענפי התעשייה (לרבות ייצור מוצרי תוכנה ופיתוח), הבנייה, החקלאות והתיירות. הארכת התוקף מתייחסת למעשה למכונות וציוד שנרכשו החל מה- 1 באוקטובר עד לסוף השנה הנוכחית בהתקיים כל תנאי התקנות המקוריות.

הוראת השעה המקורית, שתוקפה הסתיים ב- 31 בספטמבר השנה, הייתה חלק משורת צעדים להאצת הצמיחה במשק שנכללו בתכנית המסים הרב שנתית שאושרה על ידי הממשלה ויצאה לפועל בחודש יולי אשתקד. המטרה שעמדה בבסיס התיקון הייתה לאפשר רכישה נוספת וכצעד נוסף לקידום והאצת הצמיחה, במיוחד על רקע אירועי הלחימה בצפון.

בקליפת האגוז נזכיר כי התקנה קובעת לנישום שעיקר פעילותו בישראל בתחום התעשייה, הבנייה, החקלאות או תיירות אשר רכש ציוד המשמש במישרין בפעילותו כאמור החל מה- 1 ביולי 2005, זכאות לניכוי פחת בגין אותו ציוד בשיעור של 100% בתקופה של עד שנתיים, בשונה משיעור הפחת הרגיל החל על אותם נכסים המתפרס על פני תקופת זמן ארוכה יותר. אם הציוד נרכש בתקופה שמיום 1 ביולי 2005 ועד 31 בדצמבר 2005 - יחושב פחת בשיעורים ה"רגילים" בשנת המס 2005 ובשנת המס 2006 תופחת יתרת העלות במלואה ואם הציוד נרכש בתקופה שבין 1 בינואר 2006 ועד 31 לדצמבר 2006 - יחושב פחת בשיעורים "רגילים" בשנת המס 2006 ובשנת 2007 תופחת יתרת העלות במלואה.

3. תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות של מתנדב במוסד ציבורי), התשס"ז-2007²

ביום 3 בינואר 2007 פורסמו ברשומות תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות של מתנדב במוסד ציבורי), התשס"ז-2007.

על-פי התקנות, היתר הוצאה שהוציא מתנדב למימוש מטרת המוסד, לא תיחשב בגדר הכנסה חייבת כל עוד ההיתר לא עולה על סכום ההוצאה.

במקביל נקבע, כי החזרי הוצאות מעל הסכומים להלן ייחשבו כהוצאה עודפת במוסד הציבורי עצמו:

א. הוצאות על כיבוד באירוע שמארגן המתנדב- היתר הוצאה בסכום שעד לסך של 12 ש"ח לאורח בכל אירוע.

ב. הוצאות נסיעה של המתנדב למקום ההתנדבות תותר הוצאה בסכום שעד סך של 280 ש"ח בחודש.

ג. הוצאות על שיחות טלפון מביתו של המתנדב- תותר הוצאה בסכום שעד סך של 50 ש"ח בחודש.

¹ ק"ת 6545, התשס"ז, מיום 25.12.06, עמ' 395.

² ק"ת 6550, התשס"ז, מיום 3.1.07, עמ' 453.

כל האמור מותנה בכך כי:

למתנדב אין הכנסה מהמוסד הציבורי שבו הוא פועל, במישרין או בעקיפין, או כל תמורה או טובת הנאה אחרת.

ההוצאות נועדו למימוש מטרותיו הציבוריות של המוסד.

4. הכרה בהוצאות בגין אגרות נסיעה בכביש 6

ועדת הכספים של הכנסת אישרה ביום 31.11.2006 את התיקון לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב), התשנ"ה-1995, הקובע כי יראו כחלק מהוצאות להחזקת רכב גם אגרות נסיעה בכביש חוצה ישראל. משמעות קביעה זו כי החל ממועד פרסום התקנות (25.12.2006) יש ליישם את נוסחת יחס הקילומטרים שבתקנות הרכב גם לגבי אגרת נסיעה בכביש 6. לאור הגדרת אגרה בתקנות, הסכום אינו כולל דמי גבייה וקנסות פיגור בתשלום.

5. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 152 והוראת שעה), התשס"ז-2006¹

ביום 28 בדצמבר 2006 פורסם ברשומות חוק לתיקון מס הכנסה (מס' 152 והוראת שעה), התשס"ז-2006.

במסגרת התיקון, בתחולה לשנת 2006 בלבד, נקבעו הוראות חדשות בדבר ניכוי וזיכוי בשל הפקדות בקופת גמל וכן בוצעו תיקוני נוסח שונים.

הזכאות לניכוי מוגדל ולזיכוי מוגדל (סעיף 47 לפקודה) נקבעה למי שהתקיימו לגביו שני התנאים הבאים גם יחד:

א. לא הייתה לו בשנת 2006 הכנסת עבודה שבשלה המעביד הפקיד סכומים עבורו לקופת גמל לתגמולים או לקצבה וכן לא הייתה לו הכנסת עבודה שבשלה הוא זכאי לקצבה על פי דין או חוזה (פנסיה תקציבית). הכנסה זו מוגדרת כ"הכנסה מבוטחת".

ב. בשל הכנסתו שולמו עבורו (בשל תנאי א' לעיל - הוא שילם עבור עצמו) בשנת 2006 סכומים לקופת גמל לקצבה בסכום שאינו נמוך מ- 16% מ- 85% מהשכר הממוצע במשק (כהגדרתו בסעיף, הפקדה בסך של 11,914 ש"ח) [להלן - "עמית מוטב"].

מי שלא התקיימו לגביו תנאים אלו זכאי בשנת 2006 לניכוי וזיכוי על פי נוסח הסעיף טרם תיקונו.

עמית מוטב שעומד בתנאים דלעיל זכאי לנכות מהכנסתו (לפי סעיף 47 לפקודה):

- סכומים ששילמו הוא או בן זוגו לקופת גמל לתגמולים או לקופת גמל לקצבה לטובת העמית המוטב,

- סכומים ששילם העמית לטובת ילדו שמלאו לו בשנת המס 18 או יותר,

¹ התקבל בכנסת ביום ו' בטבת התשס"ז (27 בדצמבר 2006); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק הממשלה - 275, מיום ד' בטבת התשס"ז (25 בדצמבר 2006), עמ' 210.

- סכומים ששילם העמית לטובת ילדו שמלאו לו בשנת המס 18 או יותר, ובלבד שהניכוי לא יעלה על הסכומים והשיעורים להלן, לפי העניין:
  - בשל סכומים ששולמו לקופת גמל לקצבה – 11% מהכנסתו החייבת¹ של היחיד עד לתקרה של 87,600 ש"ח.
  - בשל סכומים ששולמו לקופת גמל לקצבה שלא ניתן לגביהם הניכוי דלעיל ובשל סכומים ששולמו לקופת גמל לתגמולים – ניתן לקבל ניכוי נוסף בשיעור 7% מסך הכנסה חייבת של היחיד עד לתקרה של 87,600 ש"ח (ההכנסה הנוספת).
  - בנוסף לאמור לעיל, אם הסכומים ששולמו לקופת גמל לקצבה עולים על 12% מההכנסה הנוספת - יותר ניכוי נוסף בשל החלק העולה על 12%, עד 4% ניכוי נוסף.

בכל מקרה, הניכוי האמור לעיל הינו חלופה נוספת לניכוי הקיים בסעיף טרם תיקונו. בנוסף, סכומים שנוכו לפי סעיף 47 לפקודה אינם מזכים בזיכוי לפי סעיף 45 לפקודה.

מבחינת היקף הזיכוי (סעיף 45 לפקודה) נקבע כי עמית מוטב זכאי בשנת 2006 לזיכוי בגין סכומים שהם עד 5% מהכנסתו החייבת המוגבלת בתקרה של 175,200 ש"ח. משמעות הקביעה - תוספת זיכוי בשל סכום הכנסה נוסף שלא יעלה על 87,600 ש"ח (ביחס לנוסח הקודם).

---

¹ לעצמאי - לפני ניכוי בשל תשלומי ביטוח לאומי.

ב. פסיקה

1. מס הכנסה - ניכוי הוצאות בגין שערך פיקדונות, פחת בגין מונים וניכוי הוצאות מימון בגין הלוואות שנלקחו לצורך חלוקת דיבידנד

(ע"א 6557/01,9391/01 וערעור שכנגד 8849/01 בבית המשפט העליון מיום 20 בנובמבר 2006).

המערערות: 1993 בע"מ (פז גז) והחברה האמריקאית ישראלית לגז בע"מ (אמישראלגז).
המשיב: פקיד שומה למפעלים גדולים.

פסק הדין עסק במספר סוגיות שונות אותן נפרט להלן:

שערך פיקדונות

עובדות

כאשר מצטרף לקוח חדש לאחת מחברות הגז הוא מפקיד סכום כסף בידי חברת הגז. סכום זה מהווה פיקדון שמטרתו להבטיח את פירעון חובותיו של המתקשר ולהבטחת החזר הציוד שהושאל לו לידי החברה בעת סיום ההתקשרות. גובה הפיקדון נקבע מעת לעת בצווים שמוציא שר המסחר והתעשייה. כך שעם סיום ההתקשרות, מוחזר ללקוח פיקדון בגובה הפיקדון שנדרש לשלם באותה עת לקוח חדש של החברה.

טענות הצדדים

לטענת פז גז ואמישראלגז (חברות הגז), מאחר שהן מחויבות להחזיר ללקוח הפורש מהן את סכום הפיקדון הנדרש מלקוח חדש באותה עת, הרי שבכל פעם שמועלה גובה הפיקדון בצו של שר המסחר והתעשייה נאלצות חברות הגז לעדכן ולהעלות את הסכום אותו הן מתחייבות להחזיר ללקוחותיהן בעת פרישתם ולפיכך, יש להתיר לה לנכות את הפרשי שערך הפיקדונות כהוצאות מהכנסתה החייבת במס בהתאם לסעיף 17 לפקודת מס הכנסה (הפקודה). פקיד השומה, לעומת זאת, סבר שאין להתיר ניכוי הוצאות אלו.

עוד לטענתה, אי התרת ניכוי הפרשי שערך הפיקדונות יגרום לעיוות כלכלי, שכן היא מחויבת בתוספת אינפלציה עבור נכסים קבועים שנקנו בכספי הפיקדונות, בעוד שמנגד לא מותרת לה ההוצאה המקבילה של הפרשי השערך. כך נוצר מצב, לטענתה, בו הכספים שמשמשים אותה ברכישת הציוד לאספקת הגז אינם זוכים למעשה לכל הגנה אינפלציונית.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה האם ומתי יותר לחברות הגז לנכות כהוצאות מהכנסתן החייבת במס, בהתאם לסעיף 17 לפקודה, את הפרשי שערך הפיקדונות שנמסרו לידן על ידי לקוחותיהן.

דיון

בית המשפט קבע, כי הפרשי שערך הפיקדונות הינם בגדר חוב תלוי, שכן קיימת לגבי חוב זה אי ודאות באשר לסיכויי התממשותו בפועל. באשר לתנאי התרתו בניכוי של חוב זה, קבע בית המשפט, כי אין להתיר בניכוי את הפרשי השערך וזאת בשל אי התקיימותו של התנאי השלישי להתרת ניכוי חוב תלוי, קרי, כי ניתן לקבוע במידה הסתברותית גבוהה, אך לא מוחלטת, שהחוב התלוי יהפוך לחוב מוחלט וזאת בהתבסס על גורם הזמן ולאור העובדה שלא ניתן לומר שישנה מידת הסתברות גבוהה לכך שהפרשי השערך יהפכו לחוב מוחלט. נתוני העבר שהובאו בפני בית המשפט קמא לימדו, כי לא ניתן להגיד, כי ישנה הסתברות גבוהה להחזרת שיעור כלשהו של פיקדונות.

בפסק דין שניתן לאחרונה בבית המשפט העליון בעניין של חברות הגז נידונו מספר סוגיות, כאשר העיקריות שבהן הן ניכוי הוצאות בגין שערך פיקדונות, פחת בגין מונים וניכוי הוצאות מימון בגין הלוואות שנלקחו לצורך חלוקת דיבידנד.

בית-המשפט העליון קבע, כי יש לאמץ את עמדת בית-המשפט המחוזי, לפיה אין לאפשר לחברות הגז לנכות מהכנסתן את הפרשי שערך הפיקדונות מהלקוחות, שכן הם אינם עומדים בתנאי הדורש הסתברות גבוהה להפיכתו של החוב התלוי לחוב מוחלט.

בית-המשפט העליון הוסיף וקבע, כי הוצאות מימון בגין הלוואות אשר שימשו לחלוקת דיבידנד אינן מותרות בניכוי. זאת, בניגוד לקביעתו של בית-המשפט המחוזי.

בסוגיה נוספת נקבע בפסק-הדין, כי התשלומים הקרויים "מקדמות", הנגבים מהלקוחות בעת הצטרפותם, מהווים בגדר הכנסה בעת קבלתם בידי חברות הגז.

סוגיה נוספת שנידונה בפסק-הדין הינה שיעור הפחת החל על מוני הגז שמפעילה חברת פז-גז. בסוגיה זו התקבלה ברוב דעות עמדתה של השופטת אסתר חיות (בהסכמתו של כב' הנשיא בדימוס אהרון ברק), לפיה אין מקום לסטות משיעור הפחת הסטנדרטי החל על המונים.

בפסק הדין קיבל בית-המשפט העליון את עמדת רשות המיסים בכל המחלוקות שנתגלו בין חברת פז גז והחברה האמריקאית לגז לבין רשות המיסים.

עם זאת, בהערת אגב הוסיף בית המשפט, כי יתכנו מקרים בהם ניתן יהיה לאמץ את שיטת הערך הנוכחי לצורך חישובה של הוצאה מותרת בניכוי, שכן שיטה זו אכן מתיישבת עם ההיגיון הכלכלי ומציגה נאמנה את גובה החוב התלוי על אף ששיטה זו זרה על פניה לפקודה, הבנויה על השיטה הנומינליסטית. לפיכך, אם יראה הנישום, כי התבססות על שיטת הערך הנוכחי במקרה מסוים הינה מקובלת וראויה מבחינה חשבונאית, יש לשקול את קבלת חישוביו לצורך מילוי של התנאי השני להתרת ניכוי חוב תלוי (קביעת גובה החוב התלוי באופן מוסמך ומהימן).

לטענת פז גז לעניין העיוות הכלכלי בגין אי ההתרה, משיב בית המשפט, כי מצב זה אינו יוצר עיוות כלכלי, וזאת בשל העובדה שחברות הגז אינן ממוסות על הפיקדונות כהכנסה, למרות שמנקודת מבט כלכלית היה מקום לראות אותם ככזו. החיסרון בכך הינו, שהן לא מקבלות את שערן הפחת עבור פיקדונות אלו, אולם מיכלי הגז מקבלים הגנה חלקית דרך הנכס על ידי מיסוי מופחת של הרכיב האינפלציוני בעת מימוש הנכס כך שהמשוואה בכללותה פועלת לטובתן.

נפסק

הערעור לעניין זה נדחה.

הוצאות מימון בגין הלוואה שיעודה חלוקת דיבידנד

עובדות

חברת פז גז (המורכבת משתי חברות שהתמזגו) נטלה על עצמה את התחייבויותיהן של החברות המתמזגות בגין הלוואות אותן לקחו החברות המתמזגות לשם חלוקת דיבידנד טרם המיזוג (דיבידנד זה שימש אותן להשוואת שוויים במיזוג) וביקשה לנכות בגין הוצאות מימון אותם שילמה על קרן הלוואות. פקיד השומה סירב להתיר את הניכוי.

טענות הצדדים

לטענת המשיב, על מנת להתיר הוצאה בניכוי בהתאם לסעיף 17 לפקודה, נדרש קשר קרוב וישיר בין ההוצאה לבין ההכנסה, כאשר נדרש כי ההוצאה תהא אך ורק לשם השגת הכנסה. המשיב גורס, כי חלה במקרה דנן הלכת "הטפל הולך אחר העיקר", ומאחר שחלוקת הדיבידנד אינה הוצאה מותרת בניכוי, כך גם הוצאות המימון על הלוואה שמימנה את הדיבידנד אינן מותרות בניכוי. המשיב סבור כי תכליתו של סעיף 17 הינה למנוע פעילות פרטית של החברה על ידי מימון זר. לטעמו, לנישום אין זכות קנויה לנכות הוצאות מימון. המשיב סבור כי בדיני המס יש לבחון את המהלכים שנעשו בפועל על ידי הנישום ולא מהלכים היפותטיים. מעבר לכך, טוען המשיב כי גם אם היה מוכח כי בידי פז גז היו מקורות עצמיים לתשלום הדיבידנד, היה עליה להוכיח עוד, על-פי פסיקת בית משפט זה, כי תשלום הדיבידנד ממקורות עצמיים לא יצר את הצורך הצפוי בהמשך ליטול מימון זר לצורך רכישת ציוד ומלאי.

פז גז טוענת כי משעה שנטלה התחייבויות במסגרת הקמתה, אין נפקא מינה מה המקור לאותן התחייבויות שהועברו לה מהחברות המתמזגות, ולפיכך יש לראותן כהוצאות בייצור הכנסה. לטענתה, התאגיד החדש שנוצר לאחר המיזוג עומד בפני עצמו ויש לו מבנה הון משלו ולכן על ההתחייבויות שהוא נטל על עצמו להיבחן במנותק מהשימוש שנעשה בהן לפני המיזוג. לטענתה, החברה החדשה השתמשה בהלוואות לרכישת הנכסים המניבים מן החברות המתמזגות, ולכן יש להתיר בניכוי את הוצאות המימון בגין הלוואות. לחלופין טוענת פז גז, כי גם אם יש לראות את הלוואות על רקע חלוקת הדיבידנד, הרי שעדיין יש להתיר לה לנכות את הוצאות המימון שנבעו מהלוואות. לטענתה, מבחינת דיני התאגידים, לחברה עומדת הזכות לקבוע את המקור ממנו יחולק הדיבידנד, וכאשר אין בידה הון נזיל מאחר שהרווחים שנצברו הושקעו חזרה בעסק, אין למנוע ממנה ליטול הלוואה לצורך חלוקת הדיבידנד. אין כל הבדל, לטעמה, בין חברה אשר שומרת את רווחיה בצורת מזומן ולוקחת הלוואות

לצורך פעילות עסקיה כאשר לבסוף היא מחלקת דיבידנד מתוך המזומן שבידיה, לבין חברה אשר משקיעה את המזומן שצברה בנכסים בלתי נזילים ולקחת הלוואה כאשר היא מעוניינת לחלק דיבידנד.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה, האם ניתן לנכות הוצאות מימון בגין הלוואה שנלקחה לטובת חלוקת דיבידנד.

דיון

בית המשפט קבע, כי אמנם מזה שנים נוטה פסיקת בית משפט זה בענייני מיסים לגישה הכלכלית המהותית ומעדיפה אותה על פני הגישה הפורמאלית אך עם זאת, אין להתעלם מסעיפי החוק ומנימוקים מהותיים אחרים המצדיקים לעיתים שלא לנקוט בגישה הכלכלית. בסוגיה זו קבע בית המשפט שהן סעיף 17 לפקודה והן נימוקי מהות נוספים (אשר לא פורטו) מצדיקים, ככלל, לבחון את התקיימותו של קשר ישיר בין הוצאה לייצור הכנסה ולא לאפשר ניכוי הוצאות על בסיס קשר עקיף בין השניים. בית המשפט סבר, כי, ככלל, העלויות שיוטלו על המערכת הציבורית באימוץ גישה עקיפה כוללת הינן כבדות יותר. בית המשפט קבע, כי הכלל להתרת הוצאות מימון בגין הלוואה בניכוי הינו בחינת התקיימותו של קשר ישיר בין הלוואה לייצור הכנסה, כאשר החריג הינו חיפוש קשר עקיף, אם כי לא עקיף ורחוק מדי, בין לטובת הנישום ובין לרעתו. לדעת בית המשפט, חריגים אלו צריכים להיקבע ולהתפתח ממקרה למקרה ככל שישנם שיקולים שיצדיקו סטייה מהכלל. לפיכך, קבע בית המשפט, כי אין להתיר לפז גז את ניכוי הוצאות המימון שנצמחו בגין הלוואות שנלקחו ואשר חולקו כדיבידנדים לבעלי המניות.

נפסק

הערעור לעניין זה נדחה.

מקדמות

עובדות

עניין נוסף עליו נסב ערעורה של אמישראלגז הינו סיווגם של כספים המכונים "מקדמות". כספים אלו, בדומה לפיקדונות, נגבים מכל לקוח חדש המתקשר עם אמישראלגז בחוזה לאספקת גז ממרכזיה, כמקדמה עבור מלאי הגז המצוי במרכזיית הגז אליה מתחבר הלקוח. אמישראלגז מתחייבת כי בעת פרישתו של הלקוח יוחזרו לו כספי המקדמות כשהם משוערכים לפי סכום המקדמה הנגבה בעת הפרישה מלקוח חדש.

טענות הצדדים

פקיד השומה סבר, כי יש להתייחס למקדמות כאל הכנסה שאין כנגדה הוצאה המותרת בניכוי, אלא במועד החזרתן של המקדמות בפועל לידי הצרכן.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה, האם יש לסווג את המקדמות כהכנסה.

דיון

בית המשפט נקט בגישה הבוחנת עסקה באופן מהותי ועל פי הגיונה הכלכלי לצורך מיסויה ומבלי ללכת שבי אחרי הגדרתה המילולית על ידי הצדדים, והגיע למסקנה, כי המקדמות אותן גובה אמישראלגז מלקוחותיה הינן למעשה הכנסה ולא התחייבות וזאת מאחר שהסיכויים להשבת המקדמות, כולן או חלקן, הינו נמוך ואף מזערי.

בית המשפט הוסיף ופסק, בהסתמך על קביעותיו העובדתיות של בית המשפט קמא, כי ניתן לומר שהמקדמות מהוות מעין תשלום מראש ולפיכך, יש להתייחס לכספים אלו כהכנסה בעת קבלתם.

נפסק

הערעור לעניין זה נדחה.

חובות אבודים ומסופקים

עובדות

סוגיה זו עוסקת בהתרתם בניכוי של שני סכומי כסף, שנרשמו על ידי אמישראל "כ"חובות מסופקים", וכ"חובות אבודים", בהתאם לסעיף 17(4) לפקודה.

טענות הצדדים

המערערת בקשה לנכותם בעוד המשיב טען, כי סכומים אלו אינם עומדים בתנאי הסעיף ולכן אין לנכותם.

כמו כן טענה המערערת, כי "השיטה האוטומטית" (חוב אשר לא נפרע תוך 6 חודשים יחשב כחוב אבוד") עליה ביססה את בקשתיה לניכוי חובות אבודים ומסופקים הינה שיטה חשבונאית מקובלת, וכי כאשר בא נישום ליישמה אין הוא צריך להביא ראיות ספציפיות עבור כל חוב, שכן אז היה מתאיין יתרונה של השיטה.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה, האם יש לסווג החובות הרלוונטיים כ"חוב מסופק" ו"חוב אבוד" ובשל כך להתיר לחברה לנכותם.

דין

בית המשפט דחה את הערעור בנקודה זו, שכן אמישראל לא הביאה אף ראיות ספציפיות להוכחת החובות האבודים והמסופקים, והצהרה בעלמא אינה מהווה הוכחה מספקת על מנת להפוך חוב לחוב אבוד או מסופק.

נפסק

הערעור לעניין זה נדחה.

התחייבות לעבודות עתידיות

עובדות

אמישראל ביקשה להכיר בהכנסה מראש עבור סכומים שהתקבלו על ידה מאת הצרכנים לצורך ביצוע בדיקות תקינות תקופתיות של ציוד ואשר לא בוצעו בתוך שנת המס בהן נגבו הכספים.

טענות הצדדים

המשיב סירב להכיר בהפרשה זו מאחר ואמישראל לא הצליחה להדביק את הפיגור בביצוע הבדיקות, ולפיכך הפרשה זו לא קטנה אלא תפחה משנה לשנה. כמו כן סבר המשיב כי מדובר בהתחייבות של אמישראל כלפי עצמה ולא כלפי אחר ולפיכך, על-פי ההלכה הפסוקה, לא ניתן להתיר את ניכוייה אלא בעת מימושה.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה, האם יש להכיר בהכנסה מראש עבור סכומים שהתקבלו על ידי פז גז מאת הצרכנים לצורך התחייבות לעבודות עתידיות.

דין

בית המשפט קיבל את קביעותיו של בית המשפט קמא לפיהם, מדובר בחובה כללית מן הדין שהוטלה על אמישראלגז לביצוע הבדיקות, והתחייבות זו אינה מופנית כלפי אדם אחר, ולפיכך אין להתירה בניכוי אלא בשעת הוצאתה וכן, כי חלק מהכספים שנגבו מהלקוחות עבור הבדיקות כלל לא יהפכו להוצאה שכן הבדיקות לא יבוצעו, ובאשר לבדיקות שכן יבוצעו בעתיד, הרי שסביר כי אמישראלגז תגבה סכום נוסף עבורן.

לפיכך, דחה בית המשפט את הערעור גם בנקודה זו בהעירו, כי קשה לומר שישנה הקבלה בין הסכומים שהוכרו כהכנסה מראש לבין הסכומים אותם מבקשת אמישראלגז להכיר כהפרשה וזאת מכיוון שעל פי קביעותיו העובדתיות של בית המשפט קמא נראה, כי אמישראלגז ממשיכה לגבות באופן רציף כספים לכיסוי בדיקות התקינות, בעוד שהבדיקות עצמן לא מתבצעות.

נפסק

הערעור לעניין זה נדחה.

הפרשות בגין תשלומים לקבלנים עצמאיים

עובדות

הסוגיה האחרונה עליה ערערה אמישראלגז עוסקת בהתרתן בניכוי של הוצאות אותן צפתה במסגרת קשריה העסקיים עם מחלקי הגז והאינסטלטורים העצמאיים שהועסקו על ידה כקבלני משנה.

טענות הצדדים

לטענת אמישראלגז היא צפויה להיתבע על ידי קבלנים אלו על הטבות שכן בטענה שמתקיימים בינה לביניהם יחסי עובד-מעביד.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה, האם ניתן לנכות הוצאות אותן צפתה החברה במסגרת קשריה העסקיים.

דין

מכיוון שהיה על אמישראלגז להביא ראיות כלשהן להוכחת הסבירות, כי תיתבע בעתיד על ידי קבלנים עצמאיים, הרי שבהעדר כל ראיה מסוג זה פסק בית המשפט, כי לא ניתן להתיר בניכוי הפרשות לכיסוי תביעות אלו.

נפסק

הערעור לעניין זה נדחה.

שיעור הפחת בגין מונים

עובדות

ערעורה של פז גז נסב על נקודה נוספת שעניינה שיעור הפחת הניתן לה בניכוי בגין מוני הגז אותם היא מפעילה. שיעור הפחת החל על מונים אלו בהתאם לתקנות מס הכנסה (פחת) הינו 7%, ופז גז דרשה מפקיד השומה להפעיל את שיקול דעתו בהתאם לתקנה 4 לתקנות הפחת, המאפשרת הכרה בשיעור פחת מוגדל במקרה בו נוכח, כי "קיימת כליה ובליה למעלה מן השיעור הרגיל", ולהכיר בשיעור פחת של 14% עבור המונים שברשותה. טענתה היתה, כי המונים מופעלים 24 שעות ביממה וכי אורך החיים הממוצע של מונה גז הינו 7 שנים.

טענות הצדדים

פז גז טוענת בסיכומיה כי יש לפרש את תקנה 4 לתקנות הפחת כ"תקנת סל" המיועדת למקרים בהם הפחת הסטנדרטי הקבוע בתקנות אינו עולה בקנה אחד עם הפחת האמיתי, הכלכלי. לטענתה יש לפרש את המונח "משמרות נוספות" כתנאי המכוון לנכסים המופעלים לאורך שעות רבות, ואשר מתבלים בשיעור גבוה משיעור הפחת המצוין בקבוצה אליה הם נמנים במסגרת התקנות. מנגד, טוען המשיב כי לתקנה 4 כלל אין תחולה בעניין זה, שכן המונים אינם ציוד העובד ב"משמרות נוספות". לטענתו, פירושה של פז גז עומד בניגוד ללשונה המפורשת של תקנה 4 ולתכליתה שהינה להעניק פחת מואץ רק לציוד המתכלה מעל שיעור הפחת שנקבע לו בתוספת, בשל העובדה שהוא מנוצל מעבר לשימוש הרגיל בו. המשיב טוען כי על-פי ההיגיון שביסוד טענת פז גז התוספת לתקנות הפחת היא מיותרת לחלוטין והיה מקום לקבוע בכל מקרה את שיעור הפחת על-פי שיעור הבלאי בפועל. המשיב סבור כי הדרך בה נקט מתקין התקנות נועדה למנוע התדיינות אינסופיות ביחס לשיעור הפחת בפועל. תכליתו של החריג בעניין המשמרות הנוספות הינה, כפי שציין בית המשפט המחוזי, להשוות את מעמדם של שני מפעלים המפעילים ציוד זהה אך עובדים מספר משמרות שונה.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה, האם מכח תקנה 4 לתקנות הפחת ניתן להכיר בשיעור פחת מוגדל עבור המונים שברשות פז גז.

דין

בית המשפט קבע, כי במקרה הנדון קשה למצוא בתקנה 4 נקודת אחיזה לשונית לפירוש שאליו מכוונת פז גז. לשון התקנה כפשוטה מדברת באותם מקרים שבהם נעשה בנכס שימוש מאומץ במיוחד החורג מן השימוש הרגיל בו והגורם לפחת מוגבר. חריג זה אינו כולל ציוד כגון מוני-גז אשר מטבע בריאתם ומעצם טיבם מיועדים למדוד את השימוש בגז, ככל שיש שימוש, לאורך כל שעות היממה.

עוד מוסיף וקובע בית המשפט, כי פירוש מצמצם של הוראות תקנה 4 אף מתיישב עם התכלית אליה כיוון מחוקק המשנה בהחילו, ככלל, שיעור פחת סטנדרטי לנכסים שונים לפי סוגם. אין מדובר במנגנון שהשיעור האחיד שנקבע על פיו מהווה חזקה הניתנת לסתירה על ידי כל נישום ונישום, אלא במנגנון שהשיעור האחיד הקבוע בו הוא הכלל ואילו סטייה ממנו, כדי השיעור המוגבר הקבוע בתקנה 4, הוא היוצא מן הכלל, הנתון לשיקול דעת פקיד השומה באותם מקרים חריגים המצדיקים זאת.

נפסק

הערעור לעניין זה נדחה.

2. מס הכנסה - הגדרת יועץ השקעות כ"בעל מקצוע חופשי" וכ"מוסד כספי" וקיצוז רווחי ניירות ערך מהפסדים עסקיים

(ע"א 10554/02 בבית המשפט העליון מיום 21 בנובמבר 2006).

המערערת: ערכים תיקי השקעות (1993) בע"מ.
המשיב: פקיד שומה ת"א 1.

עובדות

המערערת עסקה בניהול תיקי השקעות בניירות ערך ללקוחותיה. הכנסותיה נבעו מעמלות ומדמי ניהול שנתקבלו בגין ניהול תיקי ההשקעות ללקוחות וכן מרווחים שהיו לה מהשקעותיה העצמיות (נוסטרו) בניירות ערך. בשנות המס שבערעור היו למערערת הכנסות חייבות במס מהשקעות פרטיות בניירות הערך הפרטיים והיו לה הפסדים מיתר עסקיה. בדו"ח שהגישה לרשויות המס קיזזה המערערת את רווחי ניירות הערך כנגד הפסדיה העסקיים. המערערת לא החילה על עצמה את (חוק התיאומים), המחייב מיסוי ניירות ערך לפי בסיס צבירה (גם ללא מכירתם בפועל וללא יכולת קיזוזם) בשל היותה, לטענתה, "כלכלן" ולפיכך בעלת "מקצוע חופשי" הפטורה מדיווח על הכנסותיה לפי חוק התיאומים.

טענות הצדדים

כאמור, טענה החברה כי יש לראות בה "כלכלן", ומהיותה כזה, פטורה מדיווח על הכנסותיה לפי חוק התיאומים. לחילופין, טענה המערערת, כי יש לראותה כ"מוסד כספי" העוסק בניירות ערך, וככזו אין להחיל על הכנסותיה מניירות ערך את חוק התיאומים. לעמדת המשיב, אין המערערת "בעל מקצוע חופשי", שכן "יועץ השקעות בניירות ערך" הינו "נותן שירותים" ולא "כלכלן". לחילופין אין לראותה כ"מוסד כספי", שכן הכנסותיה העצמיות מרווחי ניירות ערך אין בהן כדי להפכה לבעלת עסק של מסחר בניירות ערך. לפיכך על המערערת להחיל את חוק התיאומים על הכנסותיה מניירות ערך לפי בסיס צבירה, ללא יכולת לקזז רווחים אלה מהכנסותיה העסקיות.

סלע המחלוקת

הנושא שבמחלוקת במקרה דנן הינו השאלה, האם יש לראות בחברה, אשר פעילותה הינה כפעילות הנזכרת לעיל, כ"כלכלן" או כ"מוסד כספי" וככזו, לא להחיל את חוק התיאומים על הכנסותיה מניירות ערך לפי בסיס צבירה, ולהתיר לה לקזז רווחים אלה מהכנסותיה העסקיות.

דיון

קיים עיגון לשוני לראיית פעילותה של המערערת ביועץ וניהול תיקי השקעות כנכללת בתחום המונח "כלכלן". יחד עם זאת, לאור פעילותה של המערערת במכירת ניירות ערך, יש לבחון את המונח "בעל מקצוע חופשי" במובנו הרחב ולאור את תכלית הפטור למערערת מהחלת חוק התיאומים. חרף היותו של המונח "בעל מקצוע חופשי" רווח ושגור בשפת היום, יום, התחקות אחר מרכיביו ומאפייניו המדויקים, נתקלת בקשיים. הוראות ניהול פנקסים נמנעות מלהגדיר את המונח "בעל מקצוע חופשי" על דרך ההסבר והתיאור המילולי. ביהמ"ש קבע, כי בהיעדר הגדרה אחידה ונהירה למונח "מקצוע חופשי", יש לברר את התכלית העומדת בבסיס הפטור שניתן לבעלי מקצועות חופשיים מתחולתו של חוק התיאומים. תכלית זו נעוצה בעובדה, שבעלי מקצוע חופשי אינם אמורים להתחייב בניהול פנקסים מסובך, אין להם מלאי בעסקים ואין להם, לרוב, רשימות חייבים וזכאים. עיון בספרות ובפסיקה מלמד, כי מרבית בעלי המקצועות החופשיים מדווחים על הכנסותיהם על בסיס מזומנים.

בפסק דין שניתן לאחרונה בבית המשפט העליון, בענינם של ערכים תיקי השקעות (1993) בע"מ נידונה השאלה האם יש לראות בחברה, אשר פעילותה הינה כפעילות הנזכרת לעיל, כ"כלכלן" או כ"מוסד כספי" וככזו, לא להחיל את חוק התיאומים על הכנסותיה מניירות ערך לפי בסיס צבירה, ולהתיר לה לקזז רווחים אלה מהכנסותיה העסקיות.

בית המשפט פסק כי יש לסווג את המערערת כמי שעוסקת במכירת ניירות ערך, וככזו יש לסווגה כמוסד כספי. סיווג זה נקבע לאחר בחינה של כלל פעילותה של המערערת בניירות ערך ולהסקת המסקנה באשר למומחיותה בתחום זה. לסיכום הכריע ביהמ"ש, כי לאור העובדה שהמערערת משלמת מס על רווחיה לפי סעיף 2(1) לפקודה, יש להימנע מלהחיל עליה את סעיף 6 לחוק התיאומים, רווחיה יחויבו על בסיס מימוש ולא על בסיס צבירה, ויש לאפשר לה לנכות את ההפסד מכל מקורותיה באותה שנה לפי סעיף 29 לפקודה.

הערעור התקבל.

בעלי מקצועות חופשיים, ובכללם ה"כלכלן", עונים למאפיינים המהותיים של המקצועות שפעילותם החשבונאית אינה מושפעת מתנודות המחירים ואינה נדרשת לעניין חוק התיאומים.

עם זאת, קבע ביהמ"ש כי לאור הלכות קי.בי.עי, מלון פלאזה וקופת עליה, יש לראות את הכנסותיה של המערער מהשקעותיה העצמיות בניירות ערך כחלק אינטגרלי מפעילותה העסקית הרגילה. לפיכך, קיומו של מלאי עסקי בניירות ערך, יתרת חייבים וזכאים, כמו גם היקפו הגדול באופן יחסי של העסק, מלמדים כי אין מקום לפטור את המערער מתחולת חוק התיאומים. לאור האמור בחן ביהמ"ש את מעמד המערער כ"מוסד כספי" הפטור מתחולת חוק התיאומים. בעניין זה קיבל ביהמ"ש את עמדת המערער, כי בחינה זו תתבצע לאור כלל פעילותה של המערער בניירות ערך ובכלל זה אפיון הלקוח, ניתוח השוק, בדיקת המאזנים והדוחות הכספיים וכו'. כך גם לגבי היקף פעילותה של המערער בהשקעותיה העצמיות בניירות ערך ובריבוי פעולות של רכישה ומכירה. ביהמ"ש גרס, כי אין חולק באשר למומחיות המערער בתחום ההשקעות בניירות ערך. לפיכך יש לסווג אותה כמי שעוסקת במכירת ניירות ערך, וככזו כמוסד כספי.

בטענתו הראשונה של המשיב, לפיה אין המערער בעלת מקצוע חופשי, הסתמך המשיב על כך שיש למערער מלאי עסקי בניירות ערך כחלק אינטגרלי מעסקה. ביהמ"ש קבע, כי במידה ותתקבל עמדה זו, הרי שיש לראותה כמוסד כספי. אם לעומת זאת, לפי טענתו החילופית של המשיב, אין לראות בהשקעות המערער במניותיה כמלאי עסקי, הרי שיש לראותה כבעלת מקצוע חופשי. לפיכך, לפי אחת משתי הגרסאות יש לראות במערער כפטורה מהחלתו של חוק התיאומים, אם בשל היותה "בעל מקצוע חופשי" או בשל היותה "מוסד כספי".

לסיכום הכריע ביהמ"ש, כי לאור העובדה שהמערער משלמת מס על רווחיה לפי סעיף 2(1) לפקודה, יש להימנע מלהחיל עליה את סעיף 6 לחוק התיאומים, רווחיה יחויבו על בסיס מימוש ולא על בסיס צבירה, ויש לאפשר לה לקזז את ההפסד מכל מקורותיה באותה שנה לפי סעיף 28 לפקודה.

נפסק
הערעור התקבל.

ג. מאמרים

חברה בהשקעת חוץ

מאת: נטע-לי איברי

ישראל, כמרבית ממדינות העולם, מבקשת לעודד השקעות זרות בתשתיות מקומיות במטרה לפתח את הכלכלה המקומית. לאור מטרה זו נחקקו בישראל לאורך השנים חוקים מיוחדים שמטרתם ליתן הטבות בין היתר, למשקיעים זרים, והעיקרי שבהם הוא **החוק לעידוד השקעות הון** אשר נחקק בשנת 1959 (להלן: "החוק") ואשר מכוחו ניתנות הטבות למשקיעים בהון בישראל. מטרתו העיקרית של החוק, היא למשוך הון לישראל ולעודד יוזמות כלכליות במטרה לפתח את כושר הייצור של משק המדינה, לנצל באופן יעיל את אוצרותיה, לשפר את מאזן התשלומים באמצעות הקטנת היבוא והגדלת היצוא ולסייע בקליטת עלייה וביצירת מקומות עבודה חדשים.

הגדרתה של חברה כחברה בהשקעת חוץ, מעניקה לה הטבות נוספות מעבר להטבות המוקנות לה מכוח היותה חברה ישראלית בעלת מפעל מאושר, היקפן של הטבות אלה תלוי בשיעור השקעת החוץ בחברה.

לאחרונה, במסגרת **תיקון 60** לחוק, תוקנה הגדרת המונח "השקעת חוץ" ובוצעו בה מספר שינויים מהותיים. רשימה זו, תתמקד בעיקרה בשינויים שנעשו ובהטבות הייחודיות הניתנות לחברות בהשקעת חוץ, העומדות בקריטריונים ובמטרות כפי שבאות לידי ביטוי בחוק.

התנאים להגדרת חברה כחברה בהשקעת חוץ

חברה בהשקעת חוץ הינה חברה אשר ההשקעות בה מקנות למשקיעיהן שיעור העולה על 25% בכל אחת מהזכויות הבאות: רווחים, כוח הצבעה, מינוי מנהלים וכן שיעור העולה על 25% מהון המניות (כולל הלוואת בעלים).

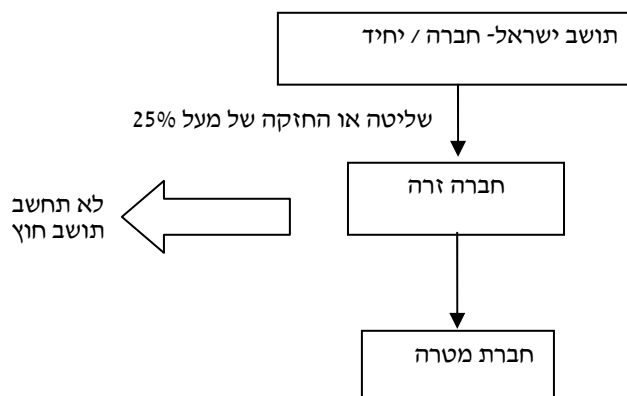
א. השקעה הנעשית על ידי תושב חוץ

חברה בהשקעת חוץ הינה חברה אשר ההשקעות בה הן של תושבי חוץ הנעשות על ידו במישרין או בעקיפין. סעיף 1 לפקודת מס הכנסה מגדיר "תושב חוץ" כמי שאינו תושב ישראל. הגדרה כוללת זו צומצמה במסגרת סעיף 53 ח' וכיום על מנת לקבוע מיהו תושב חוץ, יש להשתמש במבחני השליטה השונים, כאשר הכוונה היא לשליטה אפקטיבית. נטל ההוכחה כי המדובר בתושב חוץ מוטל על כתפי הנישום כמי שטוען לזכאותו להטבות על פי החוק.

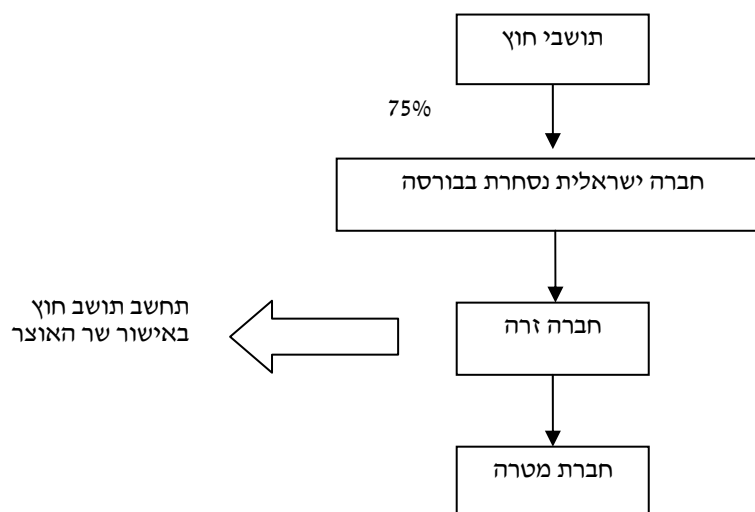
השקעה הנעשית במישרין

השקעה במישרין של חברה זרה בחברה תושבת ישראל, כאשר השליטה בחברה הזרה היא בידי תושבי ישראל או שתושבי ישראל הם הנהנים או הזכאים ל-25% או יותר מהכנסותיה או מרווחיה, במישרין או בעקיפין, לא תחשב כהשקעת חוץ לעניין החוק.

יש לציין, כי מגבלת 25% הינה מגבלה חדשה, אשר הוספה במסגרת תיקון 60 לחוק וכי בעבר המגבלה היחידה היתה רק לגבי חברה הנמצאת בשליטתו של תושב ישראל.

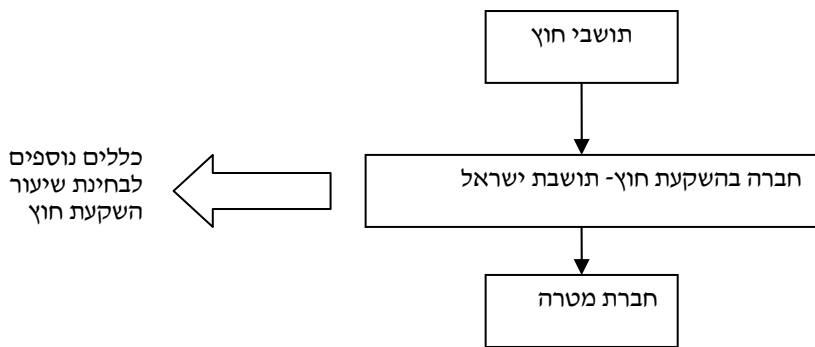
שר האוצר רשאי לקבוע חריג, המאפשר לראות בחברה זרה הנשלטת בידי תושב ישראל כחברה תושבת חוץ, זאת במידה והיא נשלטת על ידי חברה שמניותיה נסחרות בבורסה (בחו"ל או בישראל) והון המניות, של החברה הישראלית, שבידי תושב החוץ והתחייבויותיה לתושבי חוץ מהווה לפחות 75% מסך כל הון מניותיה והתחייבויותיה.

השקעה הנעשית בעקיפין

השקעה בעקיפין הינה השקעה אשר נעשית באמצעות חברה תושבת ישראל כלומר, החברה הישראלית היא למעשה חברה בת של חברה בהשקעת חוץ, כאשר התנאי הוא ששיעור השקעת החוץ שבה עולה על 25%. במקרה שכזה, שיעור השקעת החוץ יקבע על פי מכפלת האחוזים של שיעור השקעת החוץ של החברה האם בשיעור השקעת החוץ של החברה הבת ובכפוף לכללי נציבות מס הכנסה בעניין.

דוגמא:

הכללים הקבועים בסעיף 53 ח' קובעים את אופן חישוב שיעור השקעת החוץ במקרה של השקעה בעקיפין בחברה באמצעות חברה תושבת ישראל. תנאי הסף הינו שהחברה המשקיעה תהיה "חברה בהשקעת חוץ". לצורך קביעת השקעת החוץ יש לבצע את הפעולות הבאות:

א. חישוב שיעור השקעת החוץ ביחס ל"זכויות" (רווחים, כוח הצבעה ומינוי מנהלים).

ב. חישוב שיעור השקעת החוץ בהון המניות כולל הלוואת בעלים. בדיקה זו מורכבת משלושה שלבים:

1. חישוב סכום השקעת החוץ בחברת המטרה.

2. חישוב תקרת סכום השקעת החוץ.

3. חלוקת הנמוך מהתוצאה שיצאה ב- (1) או ב- (2) לעיל בהון המניות כולל הלוואת הבעלים בחברת המטרה.

ג. שיעור השקעת החוץ בחברת המטרה יחשב לנמוך מהתוצאה שיצאה בסעיף א' או ב' לעיל.

במסגרת **תיקון 60** תוקנה הגדרת "חברת משקיעי חוץ" המתייחסת למשקיעים במפעלים מאושרים ו/או מפעלים מוטבים, אשר במהלך תקופת ההטבות העתיקו את תושבותם לישראל.

על פי התיקון, מעמדה של חברת משקיעי החוץ לא יפגע אם בעל המניות שלה, החליט לעלות לישראל. קביעה זו מתייחסת למפעלים אשר הוקמו לפני מועד העלייה של בעל המניות לישראל או שהוקמו במהלך חמש השנים שלאחר יום העלייה לישראל.

לעניין זה, מועד הקמתו/הרחבתו של המפעל הוא תחילת השנה בו הופעל או תחילת שנת הבחירה.

ב. היקף ההשקעה

על המשקיע הזר להשקיע בחברה סך מינימאלי של 5 מיליון ש"ח, (בשקלים או במטבע חוץ) אשר תקנה לו חלק בכל אחת מהזכויות הבאות:

א. **רווחים** - שיעור הזכות ברווחים יבחן בהתאם לסוג המניה שמחזיק כל משקיע.

ב. **כוח הצבעה** - זכות זו נקבעת בתקנון החברה, כאשר לא בהכרח לכל בעל מניות תהיה את זכות ההצבעה ואת הזכות למינוי מנהלים. לפיכך, יחשב בעל זכות כזו, רק אותו בעל מניות שלו מוקנית בפועל זכות הצבעה.

ג. **מינוי מנהלים** - ראה הערה סעיף ב' לעיל.

ד. **הון מניות** (כולל הלוואת בעלים) - לפי הגדרת המונח "הלוואת בעלים" תהיה ההלוואה מבעל מניות לתקופת פירעון שאינה פחותה משלוש שנים. שיעור השקעת החוץ יבדק בכל שנה בנפרד ולכן לפירעון ההלוואה תהיה השפעה על שיעור השקעת החוץ.

לצורך עמידה בתנאי היקף ההשקעה, יש לבחון את סך ההשקעות המצטבר של כל תושבי החוץ המשקיעים בחברה, במהלך שנת המס הרלוונטית, כאשר רק מהמועד בו הגיע הסך המצטבר לכדי 5 מיליון ש"ח ניתן יהיה לראות בהשקעה כ"השקעת חוץ".

עוד נקבע במסגרת ה**התיקון**, אשר תחולתו היא החל משנת המס 2003, כי רכישה של מניות קיימות, על ידי תושב חוץ, תחשב גם היא כ"השקעת חוץ". לפיכך, על אף שלא יוקצו מניות כנגד השקעות של תושבי חוץ, עדיין ניתן יהיה לסווג השקעות כאלה כ"השקעות חוץ". התנאי לכך הוא רכישה של מניות קיימות בחברה שההון הנפרע שלה במועד רכישת המניות הוא מעל 5 מיליון ש"ח.

חשוב לציין, כי לגבי השנים 2003 ו-2004 לא קיימת דרישת היקף ההשקעה הנדרש (5 מיליון) אולם, ההשקעה צריכה להתבצע במטבע חוץ.

בשל התלות של היקף ההטבות בשיעור השקעת החוץ, ולאור העובדה ששיעור השקעת החוץ הינו השיעור הנמוך ביותר שהיה במהלך שנת המס, ישנה כדאיות לביצוע הגדלת שיעור השקעת החוץ קודם לתחילתה של שנת המס. תכנון מס שמטרתו הגדלת שיעור השקעת החוץ יכול להתבסס על כך שהשקעת בעלי המניות שאינם תושבי חוץ תעשה באמצעות אגרות חוב הניתנות להמרה ובאמצעות הלוואות שאינן בגדר הלוואת בעלים, ולפיכך השקעות אילו אינן "פוגעות" בהגדרת "חברת משקיעי חוץ".

מסלולי ההטבות:

חברה בהשקעת חוץ זכאית, במסגרת החוק, ליהנות מהטבות במענקים ובפחת מואץ, בדומה לחברה שאושרה כמפעל מאושר בבעלות ישראלית מלאה והיא נהנית, בנוסף לכך משיעורי מס מופחתים ותקופת הטבות ארוכה יותר.

מסלול ההטבות הראשי (מענקים)

חברה בהשקעת חוץ תחויב במס חברות בשיעורים שיפורטו להלן לתקופה של 10 שנים, ובלבד שבשנה הראשונה בה ביקשה את ההטבות היה לה מפעל תעשייתי שהוא מפעל מאושר וטרם חלפו 12 שנים מהשנה בה ניתן האישור ו-10 שנים מהשנה שבה הופעל מפעל או הוחל בייצור.

שיעור מס כולל	שיעור מס במשיכת דיבידנד	שיעור מס חברות	שיעור השקעת חוץ בכל שנת מס
36.25%	15%	25%	פחות מ- 49%
32%	15%	20%	49% או יותר ופחות מ- 74%
27.75%	15%	15%	74% או יותר ופחות מ- 90%
23.5%	15%	10%	90% או יותר

מסלול ההטבות החלופי (מפעל מוטב)

חברה בהשקעת חוץ בעלת מפעל מוטב, זכאית לפטור ממס בהתאם למיקום המפעל. במידה וניתן פטור לתקופה של פחות מעשר שנים תהנה החברה משיעורי מס מופחתים באופן דומה לשיעורים המפורטים במסלול מענקים. קיימים 3 מסלולי משנה הניתנים לבחירה על ידי החברה, במסגרת מסלול ההטבות החלופי.

מסלול "ירוק"

שיעור מס מופחת בהתאם לשיעור השקעת החוץ	תקופת הפטור ממס	אזור פיתוח
	10 שנים	אזור פיתוח א'
4 שנים נוספות	6 שנים ראשונות	אזור פיתוח ב'
8 שנים נוספות	שנתיים ראשונות	אזור אחר

מסלול "אירלנד"

מסלול זה של מס מופחת החל באזור פיתוח א' בלבד, מקנה למשקיע תושב חוץ מס מופחת למשך תקופה של עשר שנים בשיעור של 11.5% ומס נוסף על חלוקת דיבידנד בשיעור 4%.

מסלול "אסטרטגי"

מסלול המיועד ל"השקעות ענק" מקנה 0% של מס חברות ו-0% מס על דיבידנד למשך עשר שנים.

מן האמור לעיל, עולה כי חברה בהשקעת חוץ הפועלת במסגרת המסלול החלופי אינה זוכה לתקופת פטור העולה על תקופת הפטור של חברה מאושרת רגילה. ואולם, התקופה המשלימה בה נהנית החברה משיעורי מס מופחתים עולה על התקופה בה נהנית חברה רגילה משיעורי מס מופחתים.

חברת עתירת השקעות חוץ

חברה תחשב כ"חברה עתירת השקעות חוץ" כאשר:

א. השקעות החוץ של תושבי החוץ בחברה מקנה להם 74% בכל אחת מזכויות הבאות: רווחים, כוח הצבעה, מינוי מנהלים והון מניות.

ב. שיעור ההשקעה המזערית הנדרש עומד על סך, 20 מיליון דולר.

ג. בכל שנה במשך 5 שנות ההטבה הנוספות, 80% לפחות מכלל הכנסותיה של החברה מהמפעל, בחישוב ממוצע, היו במטבע חוץ, ובלבד שלא חלפו 17 שנים מתחילת שנת הבחירה, החישוב יעשה לפי ההכנסות שבתקופה של עד 3 שנים רצופות לפי בחירת החברה.

ההטבות

חברה עתירת השקעות חוץ תהא זכאית לקבל את אותן הטבות מס המוענקות במסלול החלופי, לחברה בהשקעת חוץ, היתרון: במשך 5 שנים נוספות תהא זכאית לפטור ממס או למס מופחת בהתאם לאזור הפיתוח בו ממוקם המפעל. לדוגמא: חברה עתירת השקעות חוץ ב"איזור אחר" תהא זכאית לשנתיים פטור ממס ו-13 שנים נוספות של מס מופחת בהתאם לשיעור השקעת החוץ.

חשוב לציין, כי ישנם פטורים נוספים, הניתנים מכוח הסדרים הקבועים בפקודת מס הכנסה לתושבים זרים המשקיעים בישראל כמו כן, פטורים הניתנים מכוח אמנות עליהן חתומה ישראל, ומעניקות לתושבי חוץ פטורים או מגבילות את שיעור המס בישראל לגבי מגוון של הכנסות.

ד. מיסוי בינלאומי

החלטת ביה"ד האירופאי לצדק (בתיק 170/05 - C) בנוגע למיסוי דיבידנדים

ב- 14 בדצמבר 2006 קיבל ביה"ד האירופאי לצדק את החלטתו בסכסוך שנסיב בין חברת Dankavit ההולנדית וחברת Dankavit הצרפתית ובין רשויות המס בצרפת.

העובדות

בהתאם לכללי הדין הפנימי בצרפת, נכון למועד בו התרחשו האירועים בתיק זה (1987-1989), חברת בת תושבת צרפת אשר חילקה דיבידנד לחברת האם שלה, תושבת צרפת אף היא, הייתה פטורה מניכוי מס במקור בעת חלוקת הדיבידנד. כמו כן ובנוסף, הכנסת הדיבידנד בידיה של חברת האם הייתה פטורה ממס על לגובה של 95% מהכנסה זו.

במובחן מהמתואר לעיל, חברה שאינה תושבת צרפת הייתה כפופה לחבות של ניכוי מס במקור על דיבידנדים אלו בשיעור של 25%. במסגרת רשת אמנות המס של צרפת נקבעו לעתים שיעורים נמוכים יותר לניכוי כאמור. במקרה שבפנינו, דיבידנד חולק מחברה תושבת צרפת וחברת האם תושבת הולנד. במסגרת אמנת המס של צרפת עם הולנד הופחת שיעור ניכוי המס במקור כך שיעמוד על 5% ונקבע כי הכנסת הדיבידנד תמוסה בידיה של החברה ההולנדית תוך קבלת זיכוי על ניכוי המס במקור.

עם זאת, מכיוון ובהתאם לדין הפנימי בהולנד דיבידנד שהתקבל מחברה זרה הנו פטור ממס, הרי שבפועל לא ניתן היה ליהנות מקבלת זיכוי בגין תשלום המס במקור.

החלטות ביה"ד

בהתאם להחלטת ביה"ד, כללי הדין הפנימי הצרפתי המכפיף דיבידנדים המשתלמים על ידי חברה צרפתית לחברה אחרת תושבת אחת ממדינות האיחוד האירופי, הנם כללים המפלים לרעה את מדינות האיחוד האירופי, מן הטעם שבעת חלוקת דיבידנד כאמור בין שתי חברות תושבות צרפת, מעניק הדין הפנימי בצרפת פטור משמעותי ממס.

כמו כן ובנוסף, מהווה דין זה פגישה בחופש ההתאגדות, שכן ישנה עדיפות להתאגדות בצרפת על פני התאגדות במדינות אחרות תושבות האיחוד האירופי.

ביה"ד בוחן את אמנות המס עליהן חתומה צרפת, בהן מוטלת לה הסמכות להטיל ניכוי מס במקור על דיבידנדים המתחלקים מחברה תושבת צרפת, אשר יקוזז באופן עקרוני כנגד חבותו במס של המקבל במדינת תושבותו. בית הדין האירופי קובע לעניין זה, כי אין באמנות המס של צרפת כדי לאיין את ההפליה שתוארה לעיל ולרפאות אותה, כאשר מקבל הדיבידנד, על אף קיומה של אמנת מס, אינו יכול בפועל לזכות מס זה במדינת תושבותו מסיבות כאלו ואחרות.

סיכום

אי לכך, מכיוון שצרפת בחרה לשלול מיסוי דיבידנדים בידי של תושב צרפת, היא מחויבת להתייחס בגזירה שווה גם לבעל מניות שאינו תושב צרפת. כתוצאה מכך, נאסר על צרפת להטיל ניכוי מס במקור על תושבי מדינות האיחוד האירופי.

חשיבות החלטה זו בכך שיש בה כדי להשפיע דינים מפלים במדינות נוספות החברות באיחוד האירופי הפוגעים בחופש ההתאגדות, לכל הפחות במקרים בהם לא מוענק זיכוי במדינה מקבלת הדיבידנד (כנגזרת של אמנת המס הרלוונטית).

פולין - שורה של שינויים במס החברות הפולני נכנסו לתוקף ב-1 בינואר 2007

החל מה- 1 ינואר 2007, נכנס לתוקף תיקון בחקיקת המס בפולין אשר קבע שורה של שינויים. עיקרי השינויים הנם כדלקמן:

1. מועד התגבשותה של הכנסה חייבת בפולין

הכנסה חייבת לצורך מס בפולין תתגבש לפי המועד המוקדם מבין:

- א. מועד העברת הסחורה (העברת הזכויות ברכוש או אספקת שירותים מלאה או חלקית).
- ב. מועד הוצאת החשבונית.
- ג. מועד תשלום התמורה.

במקרה שהשירות הינו שירות מתמשך, היום האחרון של התקופה בה יבוצע התשלום כמוגדר בחוזה או בחשבונית, יחשב כמועד בו התגבשה הכנסה חייבת ולכל הפחות פעם בשנה.

2. הוצאות ועלויות מותרות בניכוי לצרכי מס

- א. הגדרת ההוצאות והעלויות המותרות בניכוי הורחבה. בעקבות התיקון לחוק החל מה- 1 בינואר 2007, הוצאות המותרות בניכוי יכללו לא רק הוצאות הכרוכות בייצור הכנסה אלא גם הוצאות ועלויות הקשורות בשמירת מקור ההכנסה.
- ב. שינוי נוסף הוא באבחנה בין הוצאות מותרות ישירות להוצאות מותרות עקיפות. האבחנה חשובה לעניין מועד ההכרה בהוצאה.
- ג. בוטלה ההגבלה על הוצאות פרסום ולפיכך יותרו בניכוי הוצאות פרסום בכללותן.
- ד. נוספה אפשרות למעבידים להתיר בניכוי הוצאות שהוצאו בקשר לשירותי בריאות עבור עובדיהם.

3. שינויים בנוגע לפחת והפחתות

התיקון לחוק הפולני קבע כלל חדש לפיו, רוכשי בניינים שלא משמשים למגורים ואשר אינם בניינים חדשים, יהיו חייבים לחשב את סכום הפחת הרלבנטי בגין הבניין לאחר שלקחו בחשבון את תקופת הפחת של בעלי הבניין הקודם.

4. שינויים והפרשי מט"ח

התיקון לחוק הפולני מאפשר להכיר בשינויים במט"ח וברווחים מהפרשי שער של הנישום בהתאם לכללים החשבונאיים אותם הוא אימץ ובלבד שדוחותיו הכספיים מבוקרים. רווחים מהפרשי שער יגדילו את ההכנסה החייבת והפסדים מהפרשי שער יגדילו את עלות המס המותרות בניכוי.

5. מיסוי דיבידנדים

דיבידנדים שמחולקים מחברה פולנית לחברה פולנית אחרת או לחברה שמקום מושבה באיחוד האירופי או בשוויץ (בכפוף לכך שהתקיימו מספר תנאים מקדמיים לגבי שיעור ההחזקה ומשך ההחזקה בחברה המחלקת) יהיו זכאים לפטור ממס.

התיקון לחוק ביטל את האפשרות לקזז את המס שנוכה במקור בעת חלוקת דיבידנד על ידי חברות פולניות כנגד מס החברות במסלול הרגיל. עם זאת, חברות שהיו זכאיות לקזז כאמור אך לא יכלו לממש זכות זו בעבר (למשל בשל הפסדים), יוכלו בעתיד לקזז מס שנוכה במקור כנגד המס במסלול הרגיל.

התיקון לחוק קבע כי עד סוף שנת 2007, נישומים שקיבלו דיבידנדים מחברות פולניות ולא היו זכאים לפטור ממס (משום שלא עמדו בדרישות ההחזקה ו/או תקופת ההחזקה), יוכלו לקזז מהמס הרגיל שלהם את המס שנוכה במקור בגין חלוקת הדיבידנדים.

6. הבהרה לגבי ניכוי במקור

התיקון לחוק הבהיר כי כל יישוב של תביעות חובא, לרבות, קיזוזים והיוון ריבית יחשבו כתשלומים אשר יוצרים חבות בניכוי מס במקור.

7. חובות דיווח

התיקון לחוק ביטל את הדרישה להגיש דוחות חודשיים. יחד עם זאת, נשארה על הכנה הדרישה להעביר מקדמות חודשיים על חשבון מס החברות.

מלטה - אומצה שיטת מס חדשה

ב- 1 ינואר 2007, נכנסה לתוקף שיטת מס חדשה במלטה. כעקרון, לעניין החזרי המס אין הבדל מהותי בין שיטת המס החדשה לשיטה הישנה. יחד עם זאת, לצורך שמירה על האטרקטיביות של מלטה עבור עסקים ומשקיעים בינלאומיים, נקבע כי מי שהיה זכאי להחזרי מס נכון ל- 31 בדצמבר 2006, תישמר זכאותו עד שנת 2010. עיקרי שיטת המס החדשה לעומת הישנה הנם כדלקמן:

1. נציבות האיחוד האירופי אישרה את שיטת המס החדשה במלטה, אשר מאמצת את גישת הייחוס המלא.
  2. אין שיטת מס נפרדת למיסוי תאגידיים במלטה, קרי, חברה תמוסה באופן דומה למיסוי היחיד, אין מס חברות נוסף/נפרד במלטה.
  3. כיום, בגין דיבידנדים המחולקים על ידי חברה תושבת מלטה ניתן זיכוי מס בגובה המס ששולם על ידי החברה על רווחיה מהם חולקו הדיבידנדים. גם בשיטה החדשה, כל בעלי המניות יוכלו לקבל החזרי מס לגבי כל סוגי הרווחים. החריג היחיד לכלל הגורף האמור, הוא ביחס למס שמוטל על רווחים שהופקו במישרין או בעקיפין מנכסי נדל"ן הממוקמים במלטה.
  4. הן בעלי מניות תושבי מלטה והן בעלי מניות תושבי חוץ יהיו זכאים לאותם החזרי מס בקשר לחלוקת רווחים על ידי החברה. יחד עם זאת, בעוד שבעלי מניות תושבי מלטה יהיו חייבים במס בשיעור של 35% על הכנסות מדיבידנד והחזרי המס, בעלי מניות תושבי חוץ לא ימוסו.
  5. חלף המיסוי של בעל המניות הזר ישמר שיעור המס של 35% ברמת החברה, והחזר המס לתושבים זרים בעת חלוקת הרווחים במקרה בו לא הופחת השיעור בהתאם לאמנת כפל מס, יהיה 6/7 מהשיעור של 35% החל על החברה המחלקת. כתוצאה, נטל המס במלטה לגבי דיבידנדים המתקבלים על ידי בעלי מניות זרים של חברות מלטיות לאחר קבלת החזר המס. יהיה 5% ($1/7 \times 35\%$).
- במידה ואמנת מס קובעת הקלה נוספת, החזר המס ישמר, קרי, 2/3 מהמס ששולם במלטה.

6. החזר המס בשיעור 100% במקרה של חלוקת דיבידנדים ורווחי הון הנובעים מהחזקות משתתפות ישמר. החזר המס יופחת מ-6/7 ל-5/7 במקרה שהרווחים המחולקים נבעו מהכנסת ריבית פסיבית או מתמלוגים שחל עליהם מס זר בשיעור הנמוך מ-5%. מגבלות כאמור יוטלו גם בקשר להחזר המס בשל חלוקת רווחים ורווחי הון הנובעים מהחזקות משתתפות ולגבי פטור ההשתתפות (כמתואר לעיל).
7. כתוצאה משינוי שיטת המס, חברות חדשות שיוקמו לאחר 1 ינואר 2007, לא חייבות להתאגד כחברות המוגבלות לפעילות בינלאומית כפי שהיה בעבר המקרה לגבי חברות סחר בינלאומיות לצורך קבלת החזרי מס השיטה החדשה כמתואר לעיל.
8. חשבונאות המס החדשה ושיטת החזרי המס החדשה הורחבו החל מה-1 בינואר 2007 גם לגבי סניפים מלטזיים של חברות זרות.
9. פטור השתתפות חדש נכנס לתוקף החל מה-1 בינואר 2007 בקשר לדיבידנדים ורווחי הון הנובעים מ"החזקה משותפת" (כפי הגדרתה בחוק המלטזי), בכפוף למגבלות הקשורות להכנסות פסיביות. במידה והמגבלות חלות, לא יתקבל פטור השתתפות והחזר מס בשיעור 100% לא יינתן. החזר המס אשר יחול במקרה כזה יהיה בשיעור של 5/7.

הצעה לשינוי דברי ההסבר לאמנת המודל של ה-OECD בנוגע למיסוי שירותים

ארגון ה-OECD פרסם הצעה ביחס למיסוי שירותים. ההצעה כוללת סעיפים לדוגמא, אשר שתי מדינות שהן צד לאמנה רשאיות לכלול באמנה ביניהן. ההיגיון העומד בבסיס ההצעה נובע מסיטואציות בהן מדינות מקור מתקשות למסות רווחים אשר מופקים משירותים, הניתנים בתחומן ע"י תושבי המדינה המתקשרת השנייה. מטרת הסעיפים לדוגמא היא להקל על מדינת המקור למסות את הרווחים המופקים בתחומה.

להלן דוגמא לסעיף העיקרי המוצע בהצעה לשינוי דברי ההסבר לאמנה:

- כאשר תאגיד תושב מדינה מתקשרת נותן שירותים במדינת המקור

(א) באמצעות יחיד אשר נמצא במדינת המקור השנייה לאורך תקופה או תקופות העולות במצטבר על 183 ימים במהלך תקופה של 12 חודשים, ויותר מ-50% מההכנסות ברוטו המיוחסות לעסקים פעילים של התאגיד במהלך תקופה או תקופות אלה נובעים מהשירותים הניתנים במדינה האחרת באמצעות אותו יחיד, או

(ב) במהלך תקופה או תקופות העולות במצטבר על 183 ימים במהלך תקופה של 12 חודשים, ושירותים אלה ניתנים עבור פרויקט יחיד או עבור מספר פרויקטים קשורים באמצעות יחיד אחד או יותר אשר נותנים שירותים אלה במדינת המקור השנייה או אשר נמצאים באותה מדינה אחרת על מנת לתת את אותם שירותים, הפעולות המבוצעות באותה מדינת מקור שמטרתן מתן שירותים אלה תיחשבה ככאלו שבוצעו באמצעות מוסד קבע של התאגיד במדינה בה הוא תושב.

- החריגים אשר יחולו על הכלל האמור יהיו החריגים הקיימים באמנת המודל של ה-OECD, כך שכאשר שירותים מעין אלו היו מבוצעים דרך מקום עסקים קבוע, ולא היה בכך להפוך מקום עסקים קבוע זה למוסד קבע. במקרה כזה לא יסווגו שירותים אלו ככאלו שבוצעו באמצעות מוסד קבע.
- לסיכום, הסעיף לדוגמא מהווה הרחבה להגדרה של מוסד קבע ומאפשר מיסוי של הכנסה משירותים הניתנים על ידי תאגידים באמצעות כאלו, שאינם תושבי מדינת המקור בה ניתן השירות

תמריצי מס בסין

ממשלת סין פרסמה לאחרונה הבהרה (מס' 88) המתייחסת לחוק עידוד השקעות הון בסין, לפיו תינתן שורה של תמריצי מס נוספים למשקיעים בטכנולוגיות מתקדמות ("advanced technologies") בסין במהלך השנים 2006 - 2020 (להלן - "התיקון").

להלן עיקרי התיקון:

1. ערב התיקון חברות "משקיעי חוץ" (foreign investment enterprises) היו זכאיות לנכות בשנה השוטפת הוצאות מו"פ רעיוניות נוספות בשיעור של 50%, בתנאי כי הוצאות מו"פ כאמור בשנה השוטפת גבוהות ב-10% לפחות מאשר בשנה הקודמת. לפי ההבהרה החדשה הניכוי הנוסף של 50% מהוצאות מו"פ יינתן לחברה ללא הדרישה לגידול של 10% בהוצאות המו"פ. בנוסף, במידה והחברה לא תוכל לנכות את מלוא ההוצאה בשנה השוטפת, ניתן יהיה להשתמש בניכוי הנוסף במשך 5 השנים הבאות.
2. התיקון מגדיל את שיעור הניכוי המותר למעביד בגין הוצאות שהוצאו על ידיו בקשר להשתלמות עובדי המעסיק - מ-1.5% ל-2.5% מסך הוצאות השכר של המעסיק.
3. התיקון נותן אפשרות לנכות פחת מואץ בגין הנכסים הקשורים למחקר ופיתוח, אשר נרכשו לאחר 1 לינואר, 2006.
4. לפי התיקון, החברות אשר יוקמו באזורי עדיפות לאומית בסין המוגדרים כ- national-level high-tech zones, יהיו זכאיות לפטור מלא ממס חברות בסין בשנתיים הראשונות בהן הפיקו רווחים. ערב התיקון הפטור ניתן בשנתיים מתחילת פעילות ממשית, כך שבמידה ולחברה היו הפסדים לצרכי מס בשנים הרלוונטיות, הפטור לא היה אפקטיבי. לאחר תקופת הפטור, החברות יהיו זכאיות למס חברות מופחת בשיעור של 15%.

נציין כי לפי הפרסומים הקיימים ודרישת ארגון הסחר העולמי, ישנה הצעת חוק בסין, לפיה הטבות המס הניתנות למשקיעי חוץ כיום, עלולות להשתנות באופן משמעותי. החוק החדש צפוי לבטל שורה רחבה של תמריצי מס להשקעות זרות. יחד עם זאת לאור מדיניות ממשלת סין המעוניינת בעידוד השקעות בהיי-טק, החוק החדש קיים סיכוי סביר כי החוק החדש, הצפוי להיכנס לתוקף בשנת 2007 או 2008, יכלול גם הוא הטבות מס למשקיעים זרים, בדומה לאלו המפורטות בהבהרה 88.

ייעוץ עסקי

רעבים לעוד

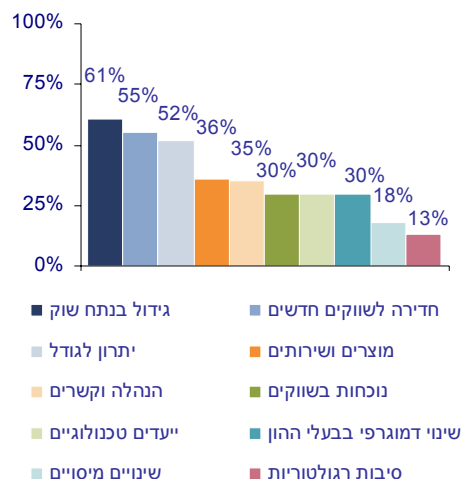
תיאבון לרכישות ומיזוגים בבנקאות הפרטית וניהול הנכסים בעולם

1. הקדמה

צמיחתה של תעשיית הבנקאות הפרטית וניהול הנכסים ברחבי העולם נראית מובטחת. ככל שמספר בעלי ההון בעולם ממשיך לצמוח וככל שערך הנכסים גדל בעקבות שוקי ההון, גדל הביקוש למה שהיה פעם "שירותי ניהול" בתעשיית הבנקאות. גידול זה, מציב הזדמנויות חדשות ואתגרים בפני הבנקים הפרטיים.

באופן מסורתי, מתאפיין ענף הבנקאות הפרטית וניהול הנכסים במספר רב של שחקנים קטנים ללא מובילי שוק מובהקים. למרות זאת, קיימת העדפה מצד המשקיעים להפקיד את כספם בידי השחקנים הגדולים. העדפה זו, יחד עם התחרות החריפה והמחריפה בענף יחד עם עלויות קבועות גדולות המאפיינות את התעשייה עלול לגרום לבנקים קטנים למצוא את עצמם מחוץ לשוק. לדוגמה, הוראות נוקשות נגד הלבנת הון דורשות מהבנקים הפרטיים לעבור בדיקות קפדניות ע"י הרשויות השונות, ומכריחות אותם לאמץ אמצעי בקרה יקרים אשר מקשים בעיקר על השחקנים הקטנים בתעשייה.

מטרות עיקריות לרכישה בשלושת השנים הקרובות

2. המחקר ומהלכו

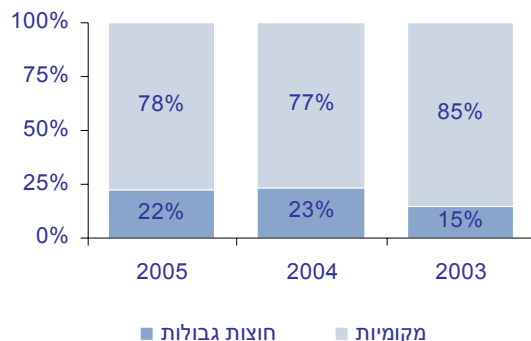
במאמר זה נציג סדרת מחקרים שנערכו ע"י KPMG, אשר עסקו בנושאים הבאים:

- הכוחות בענף והשפעתם על ביצוע רכישות ומיזוגים.
- ההבדלים הגיאוגרפיים המשפיעים על אסטרטגיית הרכישה והמיזוג.
- המכשולים העיקריים בהליך הרכישה והמיזוג בתעשייה.

מקור: מאמר 'Hungry For More', KPMG.

המחקר כלל סקר אשר נערך במהלך החודשים מרץ-אפריל 2006, בקרב 147 מוסדות בנקאיים פרטיים ומוסדות ניהול נכסים מכל העולם. במהלך המחקר נעשתה אבחנה בין הממצאים שנבעו ממוסדות בגדלים שונים. בהתבסס על מפתח לקביעת גודל הבנקים הפרטיים ומוסדות ניהול הנכסים (להלן: "הנשאלים"). סיווג הגודל של הבנק נעשה על פי מספר העובדים הקבועים המועסקים בו: קטן (פחות מ-200), בינוני (בין 200 ל-499 עובדים) וגדול (500 עובדים ומעלה).

עסקאות מקומיות לעומת עסקאות חוצות גבולות

3. תיאבון לרכישות ומיזוגים

א. רקע

בשנים האחרונות, גדל מספר הרכישות והמיזוגים בענף הבנקאות הפרטית וניהול הנכסים באופן חד: בשנת 2005 נעשו 258 עסקאות, בהשוואה ל-142 בשנת 2004 ו-113 בשנת 2003. גידול זה הוא ככל הנראה ביטוי למימוש האסטרטגיה של השחקנים גדולים אשר מבקשים לתפוס את מקומם בכלכלות העולם ולחזק אותו באמצעות ביצוע רכישות ומיזוגים.

הסקר מצא כי 39% מהשחקנים הגדולים, 28% מן השחקנים הבינוניים ו-20% מהשחקנים הקטנים, רכשו בנק פרטי במהלך שלושת השנים האחרונות. נראה כי עיקרה של פעילות זו הינה פנים ארצית (רק 22% מעסקאות הרכישות והמיזוגים בשנה שעברה ובזו שקדמה לה חצו גבולות גיאוגרפיים).

מקור: Thomson Financial Data SDC, KPMG analysis 2006

לפי תוצאות המחקר, המטרה העיקרית ברכישות ובמיזוגים הינה הגדלת נתחי שוק וחדירה לשווקים חדשים – מה שמסמל את הרצון הרב להגיע לבעלי הון באסיה ובשווקים נוספים המתאפיינים בצמיחה מהירה. גורם נוסף, בעל משמעות רבה, הינו יתרון לגודל בענף. מרבית מהנשאלים צופים כי גורם זה יהווה את מחולל השינוי העיקרי בענף.

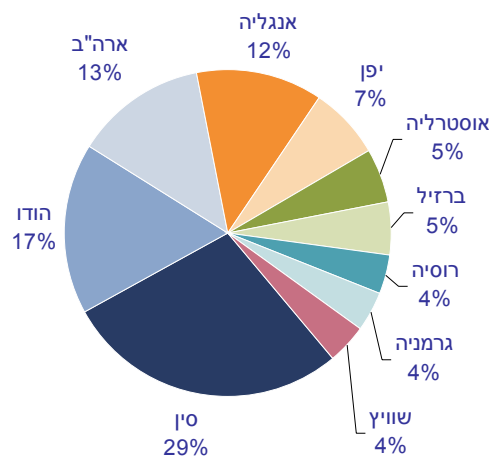
73% מהנשאלים ציינו כי הם צופים מיזוגים נוספים בענף, הן בשווקים המקומיים והן בשווקים הבינלאומיים. תוצאות אלו מרמזות על העדפה לבנקים פרטיים גדולים. עובדה זו מפתיעה הואיל ובמחקרים קודמים סברו מרבית השחקנים כי קיים יתרון דווקא לשחקנים הקטנים אשר ממוקדים בפעילות מקומית.

הנשאלים הצביעו על מספר כוחות הגורמים לשינויים מבניים בענף:

- תחרותיות חזקה שמפעילים השחקנים הגדולים.
- התפתחותם של שווקים חדשים לשירותים המוצעים ע"י הבנקאות הפרטית.
- תחרות חזקה ונהירתם של שחקנים חדשים לענף.
- השחקנים הקטנים מייחסים את התעצמות השחקנים הגדולים כמחולל השינוי העיקרי לתמורות בענף.
- השחקנים הבינוניים מייחסים את התמורות בענף לחוסר יציבות ברווחים.

4. אסטרטגית צמיחה

יעדים מועדפים לצמיחה לפי הסקר

מקור: מאמר 'Hungry For More' KPMG.

ממצאים עיקריים

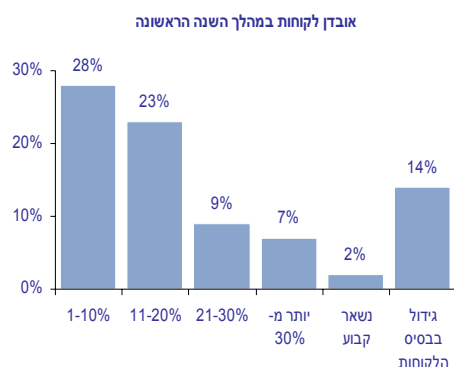
- אחת מהמטרות העיקריות ברכישות ובמיזוגים בשנים האחרונות הינה התרחבות גיאוגרפית וגידול בנתח שוק.
- בעוד שמרבית מהנשאלים מייחסים חשיבות גדולה לצמיחה פנימית (אורגנית) של הארגון, ניתן לראות את התעצמותה של אסטרטגיית הרכישות והמיזוגים בקרב השחקנים בענף.
- נשאלים באירופה ובצפון אמריקה מעדיפים צמיחה פנימית על פני אסטרטגיית רכישות ומיזוגים, וזאת בעוד שבאסיה שתי הגישות מקובלות.
- מוסדות בצפון אמריקה יותר פעילים בחיפוש אחר מטרות לרכישה ומיזוג מאשר מקבליהם באירופה ובאסיה.
- מרבית מהנשאלים מאמינים כי בסין ומזרח אירופה קיים פוטנציאל הגידול הגדול ביותר בענף.
- כ-22% מהנשאלים מאמינים כי במהלך שלושת השנים הבאות יושקעו יותר ממיליארד דולר ברכישות ובמיזוגים.

בסקר שנערך לפני כשנה, נמצא כי:

כ- 57% מהשחקנים בשוק האמינו כי צמיחת השוק תתמקד בצמיחה פנים חברתית ולא באמצעות רכישות ומיזוגים. במהלך שלושת השנים האחרונות, כמעט כשליש מהנשאלים רכש בנק פרטי ומספר הרכישות בבנקים אלו עמד על כ-2.7 במוצע. כמו כן, 33% מן הנשאלים הצהירו כי אסטרטגיית רכישות ומיזוגים תהיה המסלול העיקרי לצמיחה בשלוש שנים הקרובות. באסיה 42% מהנשאלים ראו חשיבות לצמיחה באסטרטגיית רכישות ומיזוגים. כשליש מהחברות שהצהירו כי הן מעוניינות ברכישה מעריכות כי הן ישקיעו בין 250 מיליון דולר למיליארד דולר במהלך השלוש שנים הקרובות, וכ-16% צפו היקף השקעה של 1-2 מיליארד דולר.

מרבית הרכישות והמיזוגים הינם תוצר של הזדמנויות עסקיות מזדמנות. מידת מיקוד הפעילות של החברות למציאת יעדים לרכישה לצרכי מיזוג נבדלת בין השווקים הגיאוגרפיים. בצפון אמריקה ניתן להבחין בפעילות גדולה בחיפוש יעדים לרכישה בכדי לחדור לשווקים חדשים בעולם. השווקים היותר אטרקטיביים הם בראש ובראשונה סין והודו, ושווקים נוספים כדוגמת אנגליה, יפן, אוסטרליה ושווקים ותיקים נוספים.

5. מכשולים בצמיחה באמצעות רכישות ומיזוגים

מקור: מאמר 'Hungry For More', KPMG.

ממצאים עיקריים

- לדעת הנשאלים, מכשולים וחסמים רגולטורים הינם הגורמים העיקריים אשר מעכבים את התפתחות הענף. (בשנים קודמות גורם זה לא היה מהותי, אך הוא החל לתפוס משקל).
- עסקאות רבות בצפון אמריקה לא צלחו עקב ציפיות כלכליות מופרזות מצד חברות המטרה באשר לדרישותיהן הכספיות.
- בסיס הלקוחות שנרכש בעסקאות אינו נשמר לאורך זמן, כאשר 39% מהחברות איבדו יותר מ-10% מבסיס לקוחות של החברה מיד לאחר הרכישה.
- יותר מ-80% מהנשאלים ייחסו עליית ערך לבעלי המניות כתוצאה מרכישות ומיזוגים שביצעו.
- בעיות חוזיות טרום המיזוג אינן מהוות בעיה משמעותית בד"כ לביצוע העסקה.

בהתאם לתוצאות המחקר, ציפיות מחיר מופרזות מצד המוכרים היוו את הסיבה העיקרית שמנעה את קיומן של השקעות נוספות ברכישות ובמיזוגים במרבית אזורי הגלובוס, כמחצית מן הנשאלים רואים בזאת כחסם העיקרי. סיבות נוספות שצוינו הן מחסור בחברות יעד אטרקטיביות, הגבלות הרגולטוריות וציפיות לגידול פנימי של הארגון. כמו כן ארגונים רבים ציינו כי נמנעו מביצוע רכישות, גם לאחר בחינה ספציפית וביצוע הערכה בנוגע לחברת המטרה, עקב ציפיות מחיר גבוהות מצד המוכרים וקשיים צפויים בהליך המיזוג והאינטגרציה (לרבות היבטים תרבותיים).

ניתן להבחין בשוני באסטרטגיית הרכישות והמיזוגים של השחקנים השונים שמקורן בהבדלים בין השווקים הגיאוגרפיים השונים.

בצפון אמריקה, הואיל והמחירים גבוהים, הקושי הוא למצוא מוכר אשר מעוניין למכור במחיר אטרקטיבי. ציפיות מחיר מופרזות יוצרות הזדמנות השקעה דווקא בעסקים המאופיינים בביצועים לא טובים.

באסיה, לעומת זאת, כמות המשקיעים הזרים עולה על כמות המוכרים באופן ניכר, מה שמקשה על רכישת חברות במחירים אטרקטיביים.

הגידול הפנימי באסיה נושא בחובו לא מעט בעיות:

- עלות גבוהה של צוות משכיל ומוכשר.
- חוסר ההיכרות של השוק עם בנקים פרטיים והערך המוסף שהם מציעים.
- הבנקים המקומיים הגדולים לא מפרידים בין השירותים השונים לבין שרותי הייעוץ שניתנים. לכן יש צורך ליצור במדינות אילו שוק אפקטיבי ע"י הצעת מוצר בנקאי חדש וייחודי.

6. לאחר הרכישה

המחקר בחן מספר אספקטים הנוגעים לשלב שלאחר תהליך הרכישה, ומצא כי למרות שהושקעו מאמצים רבים ע"י הבנקים הפרטיים לשפר את הליך המיזוג, נושא זה עדיין נשאר בעייתי. באופן מפתיע, דווקא מצבם של הבנקים הקטנים הינו טוב יותר במקצת. במידה והאינטגרציה לא מבוצעת באופן מהיר וחלק העסקה עשויה להביא לעזיבתם של הלקוחות ושל הצוות - בעיקר בעקבות חוסר הוודאות.

התמודדות עם פערים תרבותיים מתאפשרת ע"י ביצוע תהליך דיו-דיליגנס בשלב מוקדם. למידת שווקים, מגמות השווקים והשחקנים הפועלים בשווקים עשוי לעזור גם בזיהוי בעיות עתידיות. לעומת זאת סוגיות חוזיות אינן יוצרות בד"כ בעיות בתהליך הרכישה.

תוצאותיהם של רכישות ומיזוגים מצופות להעלות את ערכם של המשקיעים. לבנקים רבים ישנם מדדים פנימיים ומטרות מובנות באשר להחזר על ההשקעה בהליך הרכישה והמיזוג. אם יעדים אילו יתממשו, העסקה תביא לערך מוסף לבעלי המניות. כ-82% מהנשאלים יחסו ערך מוסף לבעלי המניות כתוצאה מהשקעה בחברות שהם ביצעו. יחס זה היה גבוה בהרבה באירופה (92%) אבל נמוך באסיה (62%).

7. מסקנות

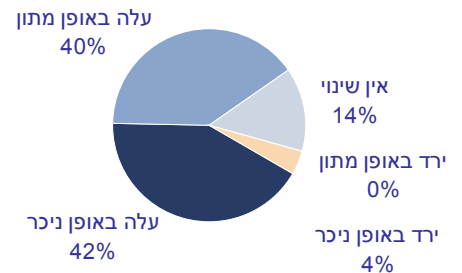
ענף הבנקאות הפרטית וניהול הנכסים צפוי להציג שיעורי צמיחה גבוהים בשנים הקרובות, במקביל למגמות חיוביות בשווקים הפיננסיים. בכדי ליהנות מצמיחה זו צפויים הבנקים המרכזיים לחתור לגידול פנימי (אורגני) בכדי להעלות את נתח השוק שלהם, וזאת תוך ניצול יתרונם המשמעותי לגודל. השחקנים הגדולים צפויים להתבסס יותר ויותר בשווקים המקומיים, במקביל לכך שהבנקים הקטנים והבינוניים יהיו תחת לחץ ויאלצו להתמודד עם התחרות האדירה.

ככל שהבנקים הפרטיים הגדולים יחפשו להאיץ את צמיחתם וככל שהשחקנים הקטנים ייכנעו לתחרות, אנו צפויים להיות עדים לתנופת רכישות ומיזוגים בענף.

סביר להניח כי הענף, שמאופיין כיום בריבוי שחקנים קטנים, בעתיד הלא רחוק מספר השחקנים שיפעלו בו יקטן באופן משמעותי. דבר זה צפוי להתרחש תחילה בשווקים המקומיים, אך יחצה גבולות ככל שהקונים ינצלו את היתרון לגודל באופן קיצוני יותר.

מקור: מאמר 'Hungry For More', KPMG.

השפעת המיזוגים על השווי לבעלי מניות

מקור: מאמר 'Hungry For More', KPMG.

רכישות ומיזוגים בענף הפרטי לפי איזורים

